XI 3

ДРАМСКА БАШТИНА

ЗОНА ЗАМФИРОВА

Сима Бунић
по приповеци Стевана Сремца

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

Коло 11, књига 3

ISBN 86-80629-24-3

Издавач
Музеј позоришне уметности Србије
11000 Београд, Господар Јевремова 19

Главни и одговорни уредник
Ксенија Радуловић, директор

Уредник едиције
Олга Марковић

Приредио
Станиша Војиновић

Сарадник
Миланка Андријашевић

Коректор
Олга Марковић

Ликовно решење
Ново Чогурић

Припрема за штампу
Светозар Станкић

Штампа
Алфаграф, Петроварадин, Рељковићева 20

Тираж: 300 примерака

Штампање завршено: децембра 2004.

ЗОНА ЗАМФИРОВА

Комад из нишког живота у 4 чина
с певањем

по приповеци Стевана Сремца
написао Сима Буњић

Београд 2004.

СИМА БУНИЋ

ЗОНА ЗАМФИРОВА

Комад из нишког живота у 4 чина с певањем, по приповеци Стевана Сремца

ЛИЦА:

Хаџи-Замфир

Ташана

Зона

Чорбаџи-Ранђел

Манулаћ

Мане, кујунџија

Коте

Поте

Дока

Таска

Јевда

Ставра "Јаре"

Цигани

Стеван Сремац

Сима Бунић

ЧИН I

Појава 1

Кад се дигне завеса Мане и Коте кују. Мане после свршеног рада гладн зечијом ногом неку стварчицу звиждукајући Зонину песму.

КОТЕ

(Ради нешто и прихвата песму)
Сиоћке те видо Зоне
Где се премењуваш
Хај, хај, хај, леле Зоне...

МАНЕ

(На реч Зон... удари га)
Еве ти гу Зоне! ...

КОТЕ

(Трже се)
Што се па тепаш мајсторе?

МАНЕ

(Љутито)
Какво је то појање у дућан, келешу ни један?

КОТЕ

(Жалосно)
Јес' а ти како појеш?

МАНЕ

(Као пре)
Е, ја. Друго сам ја! Ја сам мајстор па ми и прилега, а ти си калфа, па ако не работиш љуцки, ја ћу те напудим. – Разабра ли ? –

КОТЕ

(Тужно)
Разбра.

МАНЕ

Ти ли си гу видеја, куде си она демек пресвукује кошуљку и чичек антерију у башчу – а? Куде си гу видеја, бре, келешу ни један.
(Замане да га удари)

КОТЕ

(Трже се)
Не сам гу видеја мајсторе! Куде смем ја да гледам чорбаџијске ћерке. Ја си сал' појем што сам чуја.

МАНЕ

(После паузе)
А, бре, ешеку ни један. Куде си гу чуја, и ете, научија туј песму? – Од ког' си гу научија, због мори? –

КОТЕ

Па чуја сам гу у чаршију, и по мале куде гу појев. А и од теб' сам гу чуја.

МАНЕ

(Зачуђен)
Од мен', од мен' си гу чуја. –

КОТЕ

Од теб', од теб'. Ти гу свиреше с'г с'с уста.

МАНЕ

(Не верује)
Куј знаје, може бити! Ама више немој туј несму да ми појеш. Зопипо име више да не спомињеш већ неку другу, Таску, Васку, коју било. Разбра ли?

КОТЕ

Разбра!

Појава 2

Споља се чује вика "иде Зона у Пном – ахолеје Лезаписка ибрез аман си је убава".

Прељашњи и Поте

ПОТЕ

(Трчи и вичe још с'поља)
Те гу Зопа, иде Зопа.
(Улети унутра)
Мајсторе, те гу иде Зопа у амам.

(Зона, Таска и Васка, пролазе улицом)

МАНЕ

(Уздахне)

Ах, Зоие, муке моје!
(Потрчи вратима)

КОТЕ и ПОТЕ

(Смеју се)
Ха! Ха! Ха!

МАНЕ

(Љутито)

Што се церите, бре незевенци ни једни.
(Потеу)
А ти бре, ешеку ни један, куде си до с'г бија?

ПОТЕ

(Кроз плач)
Однесо дом судови од ручак.

МАНЕ

Па с'г ли се тек враћаш, а ешеку ни један? Кам ти гу капа? –

ПОТЕ

Па изгубио сам гу још к'д беше ваша слава.

МАНЕ

Па од т'г има три месеца, па још ли гу не нађе? Теб', теб' човек да утепа.
(Удара га)

ПОТЕ

(Плачно)
Тепај се, тепај ударај се. Ама кад ме мен' закалфите и ја ћу тепам помлађег чирака. –

МАНЕ

(Котеу)
Чули, Коте! Да га тепаш сваки д'н. Од теб' нека руча сваки д'н ћутеци, а од мен' ће врућ калкавур. Е, с'г работи.

ПОТЕ

(Сетии се)
Ах, заборавија сам да ти кажем мајсторе. Викав те на дом.

МАНЕ

Куј ме викав?

ПОТЕ

Стара мајсторица и пуно жене, тетке...

МАНЕ

Што ме викав?

ПОТЕ

(Стидљиво)
Искав те женив!

МАНЕ

(Зачуђено)
Што збориш, бре суртуку ни један?

ПОТЕ

Бога ми, мајсторе, сабрале се дом' многе жене, тетке, па зборив на мајсторицу да те женив. Марсторица вика "Дошло време да женимо овој наше магаре"...

МАНЕ

Работу у шаке, бре ешеку ни један.

Појава 3

Пређашњи и Манулаћ (је мало кретенаст)

МАНУЛАЋ

А Мане, видели?

МАНЕ

Што тој, бре Манулаћу?

МАНУЛАЋ

Оној Зоне Замфирско.

МАНЕ

Видо, те што?

МАНУЛАЋ

Мој татко иска да гу проси за мене.

МАНЕ

Па и прилика сте! Она чорбаџијска ћерка, ти па чорбаџијски син. Може, може, зашто па да не?

МАНУЛАЋ

Ама, сал' једно од тебе искам. Да се побратимимо, па да ми будеш девер за Зону.

МАНЕ

(Подругљиво)
Тој ич не мож' да бидне! Зашто сам ја еснаф човек, па не прилега да биднем девер на чорбаџијску ћерку.

МАНУЛАЋ

Тој' истин', ама татко ми има много кеиф на теб' дек си личан човек. Па вика татко: "Кад си прођев кроз чаршију и големо и малецко да гледав у њи, па да не се знаје кој' од кога поубав. Ели Зоне од Ману, или Мане од Зону".

МАНЕ

Де, де! – Има ги и поубави од мен'.

МАНУЛАЋ

Јок! У наш град нема ги. Ја и ти смо први момцови, демек по личотију.

МАНЕ

Море, за девера је л'сно, ама за девојку си гледај. Кума гледај да добијете!

МАНУЛАЋ

(Хвалисаво)
А, за њума калај работа. Наводацика њојна тетка Таска, д'н уз д'н дођује на не моли, ем како не моли да гу узнемо. Ама малко давав уз њума. Давав с'лте пет стотина дуката.

МАНЕ

Па ш'ће ти паре? Зар си ги немаш?

МАНУЛАЋ

Имам ги, даја господ мног'сто, ама татко неће да се чује по међу свет, како је чорбаци Ранђелов син узеја малко паре уз девојку. Он иска барем... барем пет оке злато.

МАНЕ

Па зар Зоне неје злато?

МАНУЛАЋ

Оно истин', ти си кујунџија, па се разбираш оди злато. Ама ја на волим жуто злато, оди бело и румено. Море, један је у град Манулаћ Ранђелов.

МАНЕ

Море, једна је у град Зона Замфирска.

МАНУЛАЋ

Бре, бре, зашто гу на ти толко воздизујеш. Да ли за тој ш'ће гу биднеш браца? – Е, ако напра'имо работу, ће се побратимимо. – Ајд с'г седи ми с'с здравје!
(Оде)

МАНЕ

(Уздахнув дубоко)
Уф! – Поте, дај малко воду.

ПОТЕ

Мајсторе, онија на дом наручише одма да идеш, ни ч'с да не чекаш.

МАНЕ

Ћут бре! – Келешу ни један. Какво ми жењење с'г збориш!

ПОТЕ

(Крсти се)
Кандило да ме убије мајсторе, ако те л'жем.

МАНЕ

Е, ешеку ни један, само ако л'жеш ће видиш! Пазете на дућан! *(Појури)*

КОТЕ

(Заузима мајсторово место)
А, бре Поте истин' ли га викав дома за ради жењење?

ПОТЕ

(Тајанствено извирујући на врата да когод не наиђе)
Сви да си ги закопам, ако те л'жем. Све с'м ги чуја што си оратив. Стара мајсторица, собрала целу родбину те зборив мајстора да жени. Тетка Доку исиратише у амам да мерка за мајстора девојку. Ама неће гу л'сно измерка.

КОТЕ

(Радознало)
Зашто?

ПОТЕ

(Опет провирује на врата)
Затој, што тетка Дока тражи прилику спроти мајстора, а мајстор, ете фрљија мерак на чорбацијску ћерку, на аџи Замфирску Зону.

КОТЕ

(Још радозналије привуче се да боље чује)
А од куд знајеш то?

ПОТЕ

Ја си знајем.

КОТЕ

(Сасвим радознало, привуче се ближе Потету)
"Ја си знајем"! Е рекни, рекни де од куде знајеш?

ПОТЕ

Л'сно. Идем на оро, па чујем како девојке оратив по међу себ'. И знајем која је девојка кога, момка бегендисала, и који момак на коју девојку мерак фрљија. Све си ја знајем. А за нашега мајстора и овој знајем. Једанпутке дође Васка, што је између у аџи Замфира, па рече на нашега мајстора: "Бата Мане, поздравило ти се Зоне!"... Све си ја знајем...

КОТЕ

(Тргне се. Уплаши се од те поверљивости. Узме важан став)
Ћут' бре, ешеку ни један. Ако те чује мајстор што зборић за њег', убаво ће те оправи.
(Коте ради и звиждуће песму "Синоћке те видо Зоне")

ПОТЕ

(Пада у севдах и пева)
Синоћ ке те видо, леле Зоне,
Где се премењуваш,
Ај, хај, хај леле Зон...

КОТЕ

(На реч Зон... удара га по врату)
Ете ти гу Зоне!

ПОТЕ

(Раздере се)
Уф, туго, леле мајке, што се па тепаш?

КОТЕ

У дућан нема појање.

ПОТЕ

(Плаче)
Јес' нема. А ти како појеш?

КОТЕ

Друго сам ја! Ја сам калфа, па ми прилега, а ти си чирак, па ако не работиш љуцки, ћу кажем на мајстора, па ће те испуди.

Појава 4

Пређашњи и Мане.

МАНЕ

(Још с врата љутит. Потеу)
А ти бре, л'жову ни један. Зар они тамо зборили за другога Мане, а ти за мен' да л'жеш, ешеку ни један.
(Удара га)

ПОТЕ

(Кроз плач)
Кандило да ме утепа мајсторе...

МАНЕ

Ће те утепа какав си. Сал' ако кажеш још на некога живога ћу те одерем.

ПОТЕ

Нећу, мајсторе, кандило да ме убије!

МАНЕ

Погле' ти њега л'жова куде ће ме изнесе на глас.
(Седа на своје мести)

Појава 5

Прећашњи и Дока.

ДОКА

(Сва зајапурена иде из амама; даје Манету очима знак да изиђу чираци напоље)
Манчо, час пасамо на два три реча.

МАНЕ

О, Доке, ти ли си? Коте, остављај работу, па иди дом – доцно је већ... А ти Поте остани да затвориш капаци. Коте, чули, па јутре поранке.

КОТЕ

(Полазећи)
Чу, мајсторе! – Л'ка ноћ!
(Оде)

ПОТЕ

Мајсторе, па јутре се не работи, недеља је.

МАНЕ

А истин. Ја сам заб'равија, трчи му кажи да не дооди јутре.

ПОТЕ

(Истрчи и вичe)
Бата Коте, јутре је недеља, не се работи, не дооди.
(Оде)

ДОКА

А, такој ли је?

МАНЕ

Што је де?

ДОКА

Што сам ти ја теби, ти. А, бре, мајсторе?

МАНЕ

Де, мори, де!

ДОКА

Ешеку ни један! Зашто не збориш?

МАНЕ

Што да ти зборим?

ДОКА

Оној што је за зборење?

МАНЕ

Е, па што је тој за зборење?

ДОКА

Ја што сам ти теб'? Тетка ли с'м ти. Што ли с'м ти? Кому ће кажеш муке и дертови, ако па тетку си не кажеш?

МАНЕ

Ама, за кога да ти казујем?

ДОКА

Ете, за чорбаџијске да казујем! Што бре? Ја траву пасем, сол не ручам, те нес'м чула за твоје работе?

МАНЕ

Е, што де? Што си чула?

ДОКА

Тој, дек си фрљија мерак, ете, па оној Зоне Замфирско, тој с'м чула.

МАНЕ

Ба!

ДОКА

Све си знајем.

МАНЕ

Е, што знајеш?

ДОКА

Море све ми каза Васка, измећарка њојна. С'г идем из амам. Знајеш какав је ред. Удовице и девојке у петак, а жене па у суботу. Беше ги мнозина! Дика Грнчарска, Гена Кривокапска и оној Ленче Кубецијско. А тој беше и оној Зоне Замфирско, оно како чорбаџијско дошло си с'с своји. – А овеј знајеш како ми лацкају, како ми чест дават. "Стрнпке Доике, еве ти мој сапун" – вика једна. – "Узни си стрнпке Доке мој сапун, кирид сапун, по бољи је" – вика па друга. Бошкс да се покршив служећиме. – А ја си сал' седим како пашина мајка и примам си тај чес. Ама си мислим: "А рипчики, да се, да се истепате ви за тој". А убаво си знајем, дек неје тој ради мене већ за ради теб'! А кад ги погледа, а оне убаве, очи да не одвојиш од њи. А кад видо оној Зоне Замфирско, а оно бело, бело како забак, очи гу како бадем, грло како филџиш, уста гу како марџан атеш. Па да видиш, Мане, ону њојну т'нку спагу, па онеј њојне беле цврсте груди, како два филџана, па оној њојно девојачко срамовање, туго. А ја си т'г удари по чело, па си рекна: Црна Доке, пусти твој к'смет што не с'м бећар, па ели да гу узнем од татка, ели да гу отнем, толко што је ленотиња.

МАНЕ

Доста, мори Доке! Ти па искаш дибидус памет да ми помериш.

ДОКА

Ама, истин' ли гу имаш толко у мерак, како што рече Васка измећарка њојна?

МАНЕ

Толко! Пропадо, дибидус пропадо. Па с'г или њума или смрт.

ДОКА

Аха! Такој те искам, куче Ђурђијино. И татко ти беше такав!

МАНЕ

Теке, тетко, молим ти се, да се не чује ништа. Реч да не искочи по девојку.

ДОКА

Е што? Па за малко време!

МАНЕ

Како за малко време?

ДОКА

Па до голем ништан.

МАНЕ

Какав голем ништан?

ДОКА

Што бре? Зар ће лижеш мед кроз шише?

МАНЕ

Поглеј' гу што збори, луда жена. За прошење ич не беше реч. Како да гу просим? – Који су они, а који па ми? Чорбаџијска кућа и наша кућа. Памет си бери Доке.

ДОКА

Л'сно за тој, де. Ја си знајем како ћу да направим. Ја ћу да чекам прво од њину страну абер, па т'г.

МАНЕ

Они да те викав. Ћут!

ДОКА

Ти си имаш дућан и твој занајат, а ја си па имам мој. Ти си седи у дућан и гледај си свој назар, а овој су наше женске работе. Ако бидне нешто сас зор, ја се карам и тепам за ради теб' и никој други, а тебе глава ич да не заболи.

МАНЕ

Доке, змија ће те уапе, ако напраиш неки ешек'лк.

ДОКА

(Устаје)
Де, мори, де! Несам говедо селс'ко па да не знајем чаршијски ред. Ја ћу све пол'к фино, с'с политику. Л'сно за тој. А сад си иди куде мајку ти.
(Оде)

МАНЕ

(Више за њом)
Доке да неси ни један реч рекнула куде мајку зашто Доке, пази се!
(Сам)
Ех, луда Дока куде ме извуче за језик, а не тејашем ни на кога да рекнем, пи ни на побратима Митанчу.

Појава 6

Пређашњи. Поте.

ПОТЕ

(Утрчи)
Мајсторе, те гу иде Зона из амам.

МАНЕ

(Скочи)
Ах, ти бре ешеку ни један.
(Хоће да га удари – Поте бежи)

Појава 7

Пређашњи и Васка.

(Зона, Таска и Васка пролазе)

ВАСКА

(Улази)
Добар вече, бата Мане!

МАНЕ

Добар вече, Васке. Искаш да назариш нешто?

ВАСКА

Јок. Искам да ти продам.
(Тихо)
Имам да ти кажем нешто.

МАНЕ

(Радознало)
Што тој Васке? Збори.

ВАСКА

(Тихо)
Поздравило ти се Зоне.

МАНЕ

(Усхићен)
Истин', ама да ме не л'жеш, Васке.

ВАСКА

Не л'жем те, бата Мане, две ми очи, жив ми ти.
(Оће да побегне)

МАНЕ

(Здржава је)

Чекај, Васке, стани, да те припитам нешто.

ВАСКА

Побрго питуј, зашто ће ме кара ацика ако се одоцним.

МАНЕ

(Вади табакеру и прави цигару)
Ете па тој, ете, и на дом здраво ли су?

ВАСКА

Па здраво су си.

МАНЕ

Па ација, здраво ли је?

ВАСКА

Здраво си је.

МАНЕ

А ацика, здраво ли је.

ВАСКА

Па и она си је здраво.

МАНЕ

(Затежући)
А ете још, један човек из вашу кућу – здраво ли је?

ВАСКА

(Шеретски се смеје)
А кој тој човек, бата Мане?

МАНЕ

Е, де! Не се прави Шваба из турско. Ти ко баксем па не знајеш.

ВАСКА

Не знајем, бата Мане. Бога ми...

МАНЕ

Па, ете, оној де ... – Зоне, здраво ли је?

ВАСКА

(Ђаволасто)
Па здраво си је.

МАНЕ

Е, што работи с'г?

ВАСКА

Па седи си.

МАНЕ

Знајем де. Може и да си лежи. Ама што мисли кад седи?

ВАСКА

И кад лежи, и кад седи, и кад се бања све си мисли на дилбер Мана.
(Побегне)
Ха, ха, ха.

МАНЕ

(Потрчи за њом)
Васке, Васке, Васке мори! Ах! Побеже. Дал' ме л'же, ил' истину збори. Мене ли се Зоне поздравило. – Зоне па меи' мисли. Туго, само с'г да не умрем.
(Пије воду)
Ово су големе муке.

Појава 8

Прећашњи и Поте.

ПОТЕ

(Утрчи)
Мајсторе, питује мајсторица, ели ће ли дођеш дом на вечеру, ил' у дућан да ти гу донесем?

МАНЕ

(Ухвати га)
А, бре ешеку ни један, зашто се чепатиш на девојке к'д проћујев кроз чаршију?

ПОТЕ

Па ја се не чепатим за све, с'л за Зоне.

МАНЕ

Па зашто се чепатиш баш за њума? Род ли ти је.

ПОТЕ

Неје ми род. Ама кад прође Зона Замфирска, цела се чаршија радује, па и ја се радујем. Сви истрчив да гу гледав, како да је краљица, па и ја истрчим. Сви викав: "Те гу Зоие, те гу Зоне!" Па и ја викам.

МАНЕ

Е, зашто викав баш њума, зашто не викав за неку другу?

ПОТЕ

Па за тој, дек је Зона најубава, од све девојке.

МАНЕ

(Замишљено)
Ама, зар је баш тол'ко убава?

ПОТЕ

(Падне сам у севдах)
Од мерак, да гу гледаш мајсторе – лезетлијска је.

МАНЕ

(Тргне се па га изненада удари)
А, бре ешеку ни један. Такој ли се збори преди мајстора. – Иди дом, и кажи па мајку, мајстор неће доће дом на вечеру, неје нешто гладан.
(Седне)

ПОТЕ

Еле, мож' све да изручкамо?

МАНЕ

Може.

ПОТЕ

Ништо да ти не оставимо?

МАНЕ

(Љути, хоће да га удари)
Сиктер, бре ешеку ни један.
(Поше оде)

Појава 9

Пређашњи и Манулаћ.

МАНУЛАЋ

(Долази)
А, Мане, алал да ти је.

МАНЕ

Што тој, бре Манулаћу?

МАНУЛАЋ

Е, де, не се прави Шваба из турско, кад убаво видо к'д искочи из твој дућан Васка, Зонина измећарка.

МАНЕ

(За себе)
Бошке!

МАНУЛАЋ

Е, арлија нека је. Из једну порту ће ги изведемо. Ја Зону, а ти па Васку. Ама ће си обојица ћутимо. За мен' је веће свршена работа. Мој татко вика: овија два три дни ће иде у аџи Замфирови, да проси за мен' Зону. А за девера, вика татко, л'сно је. Ми искамо тебе, ама татко рече, побоље да узнемо другога, зашто мож' девојка, да се расрди, док си вој ти девер, а неје неки чорбаџијски, и па за тој. Е ајд, седи ми с'с здравје. Зашто веће не затвараш. Доцно је, цела чаршија веће затворена.
(Оде)

МАНЕ

(Сам)
Ах, куче ни једно Манулаћско, како ме уапа па жив ми и здрав ми искочи из дућан. Море један ће бидне девер на Зоне, ама то ћеш да биднеш ти а јок ја.

Појава 10

Прећашњи и Јевда.

ЈЕВДА

(Долази)
Добро вечер, синко Манчо.

МАНЕ

Добро вечер. А ти си пане?

ЈЕВДА

Ја сам сиико!

МАНЕ

(Љутне се)

Е, што доодиш поћу у дућан, зар те неје срам? Стара жена да се суртусује поћу по сокаци. –

ЈЕВДА

Ете, од муку сиико.

МАНЕ

Какву тој муку.

ЈЕВДА

Зашто сиико нећеш да дођеш дом на вечеру?

МАНЕ

(Љут)
Е такој, несам нешто гладан.

ЈЕВДА

Сиико Манчо, сиико Манчо, што направи д'наске рез'л'к на мајку?

МАНЕ

Какав рез'л'к?

ЈЕВДА

Па не ли те, сиико, вика д'иске цела родбина, да си демек поораТимо, ради твоје жењење. А ти, а дође, а си отиде.

МАНЕ

Зато, што зборите оној, што неје за зборење. Ч'к и Поте знаје, дек сте се с'брале дом да ме жените.

ЈЕВДА

Е па дете чуло, ш'ће му праиш. Море, Манчо, побрго работи зашто ће пограбив чорбаџијски синови девојчики, како чаршинлије собајле вруће мекике. Па шће онда да чиниш?

МАНЕ

Ама, де јаваш пане. Ћу си узнем, има време. До годину ће искочив, по кротки и по убави девојчики оди овија овогодишњи.

ЈЕВДА

Синко Манчо, синко Манчо. Узни си, доведи си дом невесту. Ја веће остаре. Не могу л'сно молиет да ти чиним. Кој ће чашире да ти закопча, појас да ти придржи? Море, ако ти се овеј овден не бегендисују, ћу идем Белград, па ћу ти доведем мазну Белграђанку. Бог да чува, Циганка нека је, па ће ми је арна.

МАНЕ

Море де, пане, л'сно за тој.

ЈЕВДА

(Жалосно)
Е, видо ја већ мој к'смет и моју срећу с тебе. И татко ти Ђорђија, и он се не ожени с'с алал.

МАНЕ

Како се неје оженија с'с алал?

ЈЕВДА

Такој. Моји старејн, не ме даваше, а он ме украде.

МАНЕ

Украде? Па ... после дадоше те?

ЈЕВДА

Дадоше ме. Кој ħе побегуљу да врħа дом. Па немој и ти такој да напраиш, како што напраи Митанча чорбаци Петраħов. Он си узеде белосветску, па напраи резил'к и па татка му и мајку.

МАНЕ

(Љутито)
Ала де, арно, да арно, ħу си узнем.
(Оде)

ЈЕВДА

(Сама)
Леле, туго, Бошке, овој неје брез ништа. Уврtела му се у памет нека белосветска па не мож' да дојане. Туго Бошке, ако тој бидне, од резил'к, ете, у Нишаву ħу да рипам.
(Виче)
Поте туј ли си?

Појава 11

Пређашњи и Поте.

ПОТЕ

(Улази)
Туј сам мајсторицо!

ЈЕВДА

Трчи брзо куде брата Тасу и рекни му: Поздравила ти се мајсторица како мож', да мож', да дођеш. Има си, рекни, голему муку при главу. –

ПОТЕ

(Понавља)
Ћу рекнем. Поздравила ти се мајсторица, како мож' да не мож' да дођеш има си голему главу, па да гу видиш муку.
(Отрчи)

ЈЕВДА

(За њим)
Ама све трчи.
(Сама)
Туго Бошке ш'ће бидне овој с' мене?
(Оде)

(Споља се чује песма "С'ноћке те, леле, виде Зоне")

ПОТЕ

(Затвара капаке на дућану)

МАНЕ

(Улази и стане на дућанска врата, дуго слуша песму. Занесе се. После паузе тргне се)
Наше ајдмо.

ЧИН II

Чим се дигне завеса Васка пева, соба код Хаџи Замфира, на средини врата, десно прозор, до прозора миндерлук, лево у дну врата која воде у одају.

Појава 1

Зона лежи на миндерлуку крај прозора – после Васкине песме.

ЗОНА

Дост мори, Васке доста! Ти па од к'д се испроси за Гмитрања, с'л туј песму појеш.

ВАСКА

Њума па. Ти ли искаш неку жалну.

ЗОНА

Жалну, жалну да појеш, ама такој жалну, како да ти је неко од род умреја.

ВАСКА

Туго Зоне – како збориш тој море? Богме ћу кажем на мајку ајике све.

ЗОНА

Е, па шће гу кажеш?

ВАСКА

Па тој што викаш! Ето и с'ноћке, к'д се врпуо дом, питујеме ацика: куде смо биле? – А ја гу л'жем, туј викам' спацирасмо се. – А не смем да гу кажем, дек смо били на оро у шевтели сокак. Па ме питује ацика "Што је море Васке на наше Зоне, што заћута, што онеме, зашто не поје више песме како па напред? А ја гу викам: Ништа гу неје стрипке – фатила гу редњина па гу боле глава.

ЗОНА

(Стеже срце)
Овден – овден ме најмного боле, а за главу кој ти гледа.

ВАСКА

Ама, зар толко га бегепдисујеш?

ЗОНА

Брез Мане не мож' се живује.

ВАСКА

Истин', истин', мож' и тој да бидне. И ја си знајем к'д дође Гмитрађ да ми даде пишан. А мен' ме беше станало нешто туј, и стапало да ме удави. А срце ми па притупкало, леле, мислим ће искочи. Па ч'к к'д свршише работу с'с тетку мен' ме пусти.

ЗОНА

Васке иди си при њега.

ВАСКА

Куде, кога?

ЗОНА

При Ману иди! –

ВАСКА

Леле Зоне! Какво је па тој зборење од теб' мори? Куде прилега да искачам у чаршију, нели је срамота. Бија ми веће голем пишап, овија д'пи ће ми бидне и свадба.

ЗОНА

Иди Васке, ако не идеш, ћу напраим нешто од себ'. – Ћу рипшем од оди пенцер па ћу се утепам, па ме неће имате више. Шће ми живот брез Мане.

ВАСКА

Е, зашто да идем де?

ЗОНА

Да му, – да гу одпесеш овој марамче – и да му рекпеш: једи'к да испрати наводџику.

ВАСКА

А јок? За тој пећу да идем. Ако је с'л за поздравленије, ја ћу идем, ама за тој јок!

ЗОНА

Иди Васке, иди! – Ако не идеш, ја ћу те купем: да бог да да ти умре младожења Гмитрађ. Да бог да да не дочекаш зелен венац, пити сватови.

ВАСКА

Ћут, мори Зоне, ћут пе ме купи. Ајд идем! Ама ако ме потражив шће рекпеш?

ЗОНА

Иди. Васке, још се пики неје дигпуја.
(Мане спољи пева)
Ах, Васке оп је...
(Раздрагано)

ВАСКА

Ете, к'кав ти је твој Манча. Цел ноћ лумнова̄ја по кафанштине па се с'г топрв враћа дом. Уфатја се с'с онога Митанчу чорбаџи Петраћевог. Па како ће да играв потресуљку клатив се к'д идев.

(На̄ то̄ убаци Мане цве̄т кроз про̄зор)

ЗОНА

Китка! – Цвеће!... За мен! – Види Васке у поље је бија, неје лумнова̄ја.

ВАСКА

Ваљда се опише оди чесменску поштелијску воду? Ћор ћутук пијани сви до јед'н.

ЗОНА

Иди Васке, иди!

ВАСКА

Не смем мори Зоне. Ако чује аџија или па аџика, ће ме утепав море Зоне. Ћети појем онуј твоју жалну песму, сл' те да не идем.

ЗОНА

Неће они, иеће знајев к'деси била.

ВАСКА

(Пева)
А мој драги куд се шећеш.
Ај што и мене не поведеш.
(Чује из десних вра̄та кашљање аџијино)
Ај дате водим у чаршију.
Хај па по лати дому врата.

Појава 2

Замфир и пређашњи.

ЗАМФИР

Такој ве искам. Појте си. Ви треба цел' д'н да појете, а има куд да ве слуша.
(Силази са басамака)
Васке синко, донеси јед'н локрум да се засладим. – А ти Зоне керко, – иди си там и растреси черге.
(Васка и Зона иду)
Ах! Кује је тај смрт да ме однесе у Горицу. – Пчешко живљење моје.

Појава 3

Васка уноси ратлук на тацни и чашу воде.

ВАСКА

Извињевај аџијо.
(Стидљиво обори главу доле)

ЗАМФИР

(Из заноса)
Аха, кам тај локрум да се засладим.
(Узима локрум па га испусти у чашу, вади га са два прста, загледа Васку)
Васке сипко, с'л да ли кажеш нешто. Има ли што по благо оди локрум?

ВАСКА

...Има – си.

ЗАМФИР

Е, – што је тој?

ВАСКА

... Баклава.

ЗАМФИР

А и оди баклаву! – Имали нешто по благо? –

ВАСКА

Па... не знајем...

ЗАМФИР

Ја ће ти рекнем. И оди баклаву и да локрум – по благи су овија твоји бели обрашћики
(Ушшине је за образ)

Појава 4

Таска и Ташана.

ТАШАНА

Извољевај у овуј собу Таске.

ЗАМФИР

(Трѓне се и ушепршљи се)
Запамти убаво, како ти каза. Још мало па ће се удадеш, домаћица ће станеш, ама образ да чуваш, зашто је образ, толко, – неје ете голем ствар – ама, голем капитал.
(Васка оде)

ТАШАНА

Ти иа сад њума саветујеш, а не гледаш си своје дете. Ја Таске, зашто збори за њума.

ЗАМФИР

(Трѓне се као да је није ѓримеѓшио кад је унила)
Како тој?
(Таски)
О, Таске, ја те па и не видим. Како си, што работиш?

ТАСКА

Спалај на господа –убаво.

ЗАМФИР

Ej, мори Таске, куде се дену твоја убавња?...

ТАСКА

Ех, аџијо, твој младос и моји убавња, прођоше си.

ЗАМФИР

Прођоше Таске, прођоше! Како ластавице у јесен.

ТАСКА

Море аџијо, ластавице се враћав у пролет, ама твој младос' и моја – лепотија никад.

ЗАМФИР

Наш младос' и лепотија отидоше си у нашу децу. Ја к'д си погледам овој моје Зоне, премислим се одма у мој памет на Ташану к'д беше у њојне године. Ама али си беше таква убава и кротка.

ТАШАНА

Аха – много ти је већ ћерка, кротка проскитуља ни једна. А што због Таска за њума.

ЗАМФИР

Е, што де? – Што због? –

ТАШАНА

Тој – ћерка ти била јучерке у Шефтели сокак на оро.

ЗАМФИР

Ама кој? – Зона ли? –

ТАСКА

Она, де она! – Тике викам, не гу карај не ће ги правиш младиња.

ЗАМФИР

Чек, де чек! Ама Зона била у Шефтели сокак на оро. Зона?!! Викајте гу овам. Васке, Васко мори, викај ми овам Зону.

Појава 5

Зона и претходни.

ЗАМФИР

Овам ти, ћирицо ни једна, такој ли је? – Теб' те искам.

ЗОНА

(Ступа плашљиво)
Еве сам!

ЗАМФИР

А мори ти, чадијо ни једна – такој ли је?

ТАШАНА

К'де си била јучерке?

ЗОНА

(Ћути)

ЗАМФИР

(Љутито)
Збори мори – кучко ни једна.

ЗОНА

Несам била нигде!

ЗАМФИР

Како! – "несам била нигде". – Збори куде си била, зато с'г ћу ти сву косу искубем.

ЗОНА

Била сам на оро.

ЗАМФИР

Е, на кој те испрати онам, – а? – Чија си ти, па да идеш по сокаци да играш?! Татко си ти је екмеџија ели симиџија – па ти да играш с' белосветски суртуци. – А мори?
(Ће да је удари)

ТАШАНА

И то све играла до оног Манчу Ђорђијиног.

ЗАМФИР

(Подижући песницу)
Ах!... Ти... ти... цадијо ни једна. Аферим обеле образ, убаво га обеле па сви нас. Аџи Замфирска Зона иде по сокаци и игра с'с мангупи у оро.

ТАСКА

Е, доста де – доста. – Негу карајте веће, она неје знала дек' не треба да направи тој такво нешто. Ели Зоне да неси знала? –

ЗОНА

Бога ми иесам.

ТАСКА

Ели, да нећеш идеш там више?

ЗОНА

Нећу! –

ЗАМФИР

Овој да знаш и да запамтиш убаво ако још јед'н п'т чујем да си направила такој нешто, твоје алиште нигде неће га има. Ај с'г неће зборим, неће зборим више.

ТАШАНА

Па и овуј Васку човек да тепа – да тепа докле не помодри како чивит. – Питујем гу јучерке. Куде бесте мори? – А она вика "туј се спацирасмо". А поглеј, Бог ти душа, како ме л'же. Ја гу божем водим чес, док је испрошена, у другу недељу ће гу је свадба а она поглеј што работи. – Чекај да гу викнем и њума, па да гу убаво искараш.

ЗАМФИР

Нека де! – Ја ћу гу њума карам – насамо ћу гу очитам буквицу.

ТАШАНА

Јок, јок! – Овди при нас! – Сви ће гу карамо.
(Виче)
Васке, Васке мори. –

ЗАМФИР

Васке, Васке оди вам.

ТАШАНА

(Зони)
Ама куде се дену тој девојче?

ЗОНА

Ја не знам, ја гу несам пратила нигде, сама си је отишла.

ТАШАНА

Па куд си је отишла. Васке, Васке мори!

ТАСКА

(Гледа кроз прозор)
Море, негу викајте отудке – ене гу откуде иде, из чаршију дооди.

ЗАМФИР

Из чаршију ли? – Шће она там? – Кој гу је там пратија?

ТАСКА

Богме ацијо, не остављај тој тако на олако.

Појава 6

ВАСКА

(Споља)
Зоне, – ела овам да истресемо черге.

ЗАМФИР

(Отвори врата)
Ела, ела ти овам ћирицо – тебе да истресем ја.

ВАСКА

(Улази уплашено)
Еве сам...

ЗАМФИР

Куде си била мори – а?

ВАСКА

Туј по кућу.

ТАСКА

Немој кћерце такој да л'жеш – како туј – к'д те видомо дек си из чаршију идеш.

ЗАМФИР

Збори мори, к'де си била?

ВАСКА

(Тихо Зони)
Туго Бошке ш'ћу с'г да правим?

ЗОНА

(Тихо Васки)
Не казуј, не ме убивај.

ТАШАНА

Што ћутиш – што не казујеш куде си била?

ВАСКА

Била сам, – била сам – на чешму.

ЗАМФИР

Како тој? 'Зал' момци не донесев воду?

ВАСКА

Не донесев.

ТАШАНА

Па кам ти ги тестије – к'д си била на воду?

ТАСКА

Ми те видемо дек идеш брез тестије.

ВАСКА

Па ... искршише се.

ЗАМФИР

Кој ти ги искрши тестичики?

ТАШАНА

Ја ако идемо те ги избројимо?

ЗАМФИР

Аjде баш да ги изброjим, па да гу уфатио за л'жу.
(Оду Замфир, Ташана и Таска)

ВАСКА

Туго, Бошке! Што да правим?

ЗОНА

Била ли си при њега?

ВАСКА

(Кроз йлач)
Била сам, Господ да га утепа, и казаму да испрати наводаџику.

ЗОНА

Туго, тој да неси учинила.

ВАСКА

(Плаче)
Леле Бошке 'што направисмо.

ЗОНА

Не казуј им, тако ти жив Гмитраħ.
(Чује се ларма)

Појава 7

Таска, Ташана, Замфир и йређашњи.

ТАШАНА

А, мори, а што л'жеш? К'д ене ги све тестије под број...

ВАСКА

(За се)
Туго, шħе правим?

ЗАМФИР

Збори мори – што л'жеш?

ТАШАНА

Ел да кажеш куде си била, или еднак' да си идеш из наш дом.

ЗАМФИР

Из моју кућу нећеш си понесеш зелен венац како си почела.

ВАСКА

Ћу ви кажем, ћу ви кажем, с'лте не ме тепајте. Аман ацике – не ме тепајте, тако ти деца била жива.

ЗАМФИР

Куде си била?

ВАСКА

Била сам... била сам...

ЗОНА

(Тихо Васки)
Леле Васке... Ако знајеш што је Бог, не казуј.

ВАСКА

Била сам... била сам
(Сетни се)
куде мојег младожењу.

СВИ

(Сем Зоне)
Леле... туго... Бошке...

ТАСКА

А мори девојко, зар још ниси се венчала, а ти идеш куде младожењу.

ЗАМФИР

Е, зашто си била там? Зар га неси загледувала к'д дође да ти да нишан?

ВАСКА

Па он ме вика.

ТАШАНА

Он те викну! – Е, зашто?

ВАСКА

Да ме пита, да ли искам за венчање аљине по српски јали по немецки.

ТАШАНА

Па ти што му рече?

ВАСКА

По српски.

ТАСКА

Па куде иде тој! – Он тебе да вика при њег' у дућан. Куде је ред – мајке, момци да викав девојке пред венчање у дућан. – Ако искав нешто да питав туј смо ми старији, зашто тебе да викав?

ЗАМФИР

Такој, такој! Зашто смо па ми туј?

ТАСКА

Ej – у турцко време тој не беше...

ЗАМФИР

Чули ти мори џадијо, с'лте још јед'н п'т ако направиш нешто такво, одма ћу те испудим... па с'г ајд крши си врат на работу. *(Васка и Зона отрче напоље)*

ТАСКА

Е ацијо, т'ква ти је с'дашња младиња, у турцко време тој не беше.

ЗАМФИР

А знаш ли кој ни све то направи? – Чколе. Све си ни тој направише оне куде се ете женско ађамија дава на големе науке?... Од куд гим тај памет? Да си научи немецку јазику и австријски буквар, па да праћа демек писма и књиге на официри, инџилири, писар и такој тија багатели. Ба... Тај ете у мој век неће да бидне.

ТАСКА

Тој, де тој! – И ја си викам па Ташану у турцко време...

ЗАМФИР

Море много си гландисујеш тој турцко време.

ТАСКА

У турцко време тој не беше. Теке знајеш шта ађија, ја сам гу нашла едну убаву прилику. Манулаћ је арам, убав, кућа домаћинска, чорбаџиска.

ЗАМФИР

Кој тој де? – кој...

ТАСКА

Па Манулаћ чорбаџи Ранђелов син.

ЗАМФИР

Баш ... њега бегендисујеш?

ТАСКА

А зашто де? – Што му је мана?

ЗАМФИР

Не му је мана. Ама за Зону се иска прилика "момак, бата да је". А он станија калаб'ш размазити. Неје за наше Зоне.

ТАСКА

Е, па што де? Зашто? Кућа једна права домаћинска, чорбаџиска.

ЗАМФИР

Јес, да јес, за кућу нема зборење, теке за њег за Манулаћа, не бегендисујем га, не ми је у вољу. За Зону иска се "бата да је" а куде је он.

Појава 8

Дока и претходни.

ДОКА

(С врата)
Туј ли сте? – искате ли гости?

ТАШАНА

Откуд с'г овој искочи... Искамо, искамо, изволевајте.

ДОКА

(Уђе)
Живо ли сте, здраво ли сте? –

ТАШАНА

Здраво! Ти како си Доке?

ДОКА

Спалај на Господа, арно. А ти, Таске што работиш ти?...

ТАСКА

(Надуто)
Седим си.

ДОКА

Жмијеш си што се вика, како мачка испод накладено кубе.

ТАСКА

Да бог да незажмала жива – веће мртва.

ТАШАНА

Седи си Доке.
(Нуди јој да седне на миндерлук)

ДОКА

(Пође да седне спази ацију)
Охо, ја па т'б те не видо ација. Како си ми, арно ли си, убаво ли си?

ЗАМФИР

Спалај на Господа Доке – арно!

ДОКА

Море ација, имаш си коџа ли ти године – ама се још цврсто држиш.

ЗАМФИР

Цврсто, цврсто, од како сам – такав сам.

ДОКА

Познавала сам ти татка и беше ти такав, а и дед. –

ЗАМФИР

Може, може, имаш си арно памтење.

ДОКА

Знајем те де, к'д још бемо малецка деца.

ТАШАНА

Васке, Васке, ела овам!
(Васка се појави)
Васке, ħерко, свари ни четири кафе.

ЗАМФИР

Мени свари по горчиву – искам горка да ми је.

ВАСКА

(За се)
Леле, она веће дошла!
(Дока тихо у пролазу)
Ништа да не зборим.

ДОКА

Море несам дошла за кафу. Веће за нешто друго.

ТАШАНА

Зашто тој Доке? Зашто?

ДОКА

Ħе ви кажем де ... Мори Ташано, што не удаваш веће оно ваше чупе?

ТАШАНА

Које чупе?

ДОКА

Па оној ваше Зоне.

ЗАМФИР

Ħе гу давало де, л'ко је за тој.
(Устаје)
Васке, свари ми каву, ама искам по блага да је, нећу по горчиву.
(Оде)

ТАСКА

Туго Бошке, ти па ич срам иемаш. Такој ли се због при ацију, не ли те је срам?!

ДОКА

Што па да ме је срам? – Што сам си лоше рекпула? Тако је, те што? – Што па чекаш вење? – Што гу не давате? – Не ви је ћерка даскалица па да си седи у тој године.

ТАСКА

Што ти је теб' за њума?

ТАШАНА

Остави тиј речови Доко.

ДОКА

Како те да оставим? К'д с'м за тој дошла! Што гу не давате за онога, па кога јесте мерак?

ТАШАНА

Мерак. – Ајде, како је па тој зборење од теб' Доке? Зар дете па већ има мерак?

ДОКА

Кој си је дете?

ТАШАНА

Па наше Зоне.

ДОКА

Дете викаш! Каква деца. Зар у с'дашње време деца! Море ни у турцко време не имаше деца, па с'г у српско, у чкоље па да има деца! – Беше му Ташано. Зашто учив чкоље и јазију, зар деца да останев.

ТАСКА

Ама. Де, неће зборимо за тој! К'д стигне у тој годиие демек за удавање, л'сно је за тој, знајеш како се вика. Злату ће се кујунџија нађе.

ДОКА

Па брљивке ни једна! Па што ја викам? Не ли ви за кујунџију и зборим.

ТАШАНА

Како рече? – За кога збориш?

ДОКА

За нашег Манчу. Зашто гу не давате, к'д се деца бегендисују.

ТАШАНА

Поглеј гу што збори? Кој ти па рече за бегендисување.

ДОКА

Море знаје си цела мала и град, па ја да не знам. За тој дођо до вас да ве питујем, е'ли ви је ћерка за даваље.

ТАСКА

Е, неје ми дете за давање.

ДОКА

Море кој те па теб' питује бричи ли се владика? Ја си ацику питујем, па ако иска прилику за ваше Зоне, ја си имам. Момак си је кротак, убав, еснав човек, ради си с'с први човеци у град.

ТАСКА

Имамо си, имамо си! Што ни треба ти да казујеш.

ДОКА

Тешко... Ако сте демек чорбацијске а зашто има онај реч: "девојчина су врата на сваког отворета". –

ТАСКА

Доцше си се присетила Доке. А за Зоне, имамо веће прилику. Кој си је нашаја прилику за њојне старије сестре т'ј ће си наће и за њума.

ДОКА

Од нашега Манчу имали, збори, бољи момак у град? – Има си дућан, еп' какав дућан, узеја под кирију и оној до њег', па направија оди два 'еден голем, има си занајет, златне руке – при владику да искочи у пол' д'н у пол' ноћ. Има си и касу за паре и еспап. Стаде први кујунџија од Белиград до Пећ. Мори на да и нема паре, што ги требав пари? Знајеш како си вика у онуј песму: "Ако душо пари немаме, ако и пол севдах имаме". Младиња су бре, лепотиња су и он и она, сто оке севдах ће имав. Е, па што искате више?

ТАСКА

Нсје спроћу трговачку, чорбаџијску кућу; чиновник ете иска чиновничку, официр, официрску прилику, еспаф спроти еспаф, а трговац спроти трговца, си тражи прелику, тој си је демек ред у овај свет.

ДОКА

Мори – разбирам си ја Таске твоје зборење! Убаво га разбирам. За Манулаћа за њег' ти је мило, за зевзека, тебек чорбаџи Рапћеловог.

ТАСКА

Е, мило ми је, шће ли чиниш?!!

ДОКА

Па к'д ти је мило, удадни се ти за њега, удовица си, што толко смићеш на други?

ТАСКА

Е, ја сам си тетка на Зону.

ДОКА

А ја сам на тетка на Манчу.

ТАСКА

Мен' ми је кејф на Манулаћа.

ДОКА

Мен па за Манчу.
(Ташани)
Ама ацике, такој ти велике ден не зацрпеја, бивали Зоне на Манулаћа. Прилика ли је?

ТАСКА

За Мане не бива.

ДОКА

(Раздражено)
Е, зашто да не бива?

ТАСКА

(Иронично)
Зашто? Ти питујеш! Имаше јед'н старовремски реч: "гакје нега свирку свака".

ДОКА

Е, дајте гу, дајте за оног ешека Манулаћа. Ама после да не ви бидне криво к'д стане да праћа шефтелије на другога.

ТАШАНА

Што рече? Кој да праћа шефтелије? На кога да праћа?

ДОКА

(Заједљиво)
Па с'г неће ги праћа на бимбашлије и Миралаји, зашто га веће нема, ама ће ги праћа па рисијани, а брука је и тој.

ТАСКА

Зар чорбацијска?

ДОКА

Леле, малко ли ги знајем чорбаџијски. А што је било турска у песму онај Сика. Дали она беше еснавска или чорбаџијска? Те гу турише у песму?
Зашто, Сике, зашто?
Под чардак да идеш.
Ако даде, ако, Миралај
Ме вика
Миралај ме вика на
татли баклаву.
На татли баклаву, на меке душеке.
Е тој Сике беше твоја фамилија несрећо грчка. А Ташано дај си дете за онога зевзека Манулаћа барем ће имаш убаво унуче. Шебека ће имаш а унука јок, како што га изроди овај несрећа грчка.

ТАСКА

(Скочи)
Кој родија шебека, кучко измећарска.

ДОКА

(Скочи)
Па несрећо грчка. Проклето грчко семе. Браћа ти станујаше у лик на турцке заптије.

ТАСКА

А твоји станујаше у лик на Цигане.

ДОКА

(Полети)
О, чекај несрећо једиа да видиш како ја скубем.
(Туку се Дока и Таска)

ТАСКА

Чек' ти да видиш како ја умем.

ТАШАНА

Туго, Бошке, жене штовије? – Замфире ела брго овамо.

Појава 9

Замфир и пређашњи.

ЗАМФИР

Што је па с'г овој? Не ве је ни срам, штоје сте жене! Требаше да викнем чираци те све с'с воду да ве посипав.

ДОКА

Е, што с'м зборила, лошо ли је ађијо? Што да неје наш Манча за ваше Зоне, к'д смо једна вера...

ТАСКА

И Цигани имав бога, али образ немав.

ДОКА

Е, чек да ти покажем.
(Поново полети на Таску)

ЗАМФИР

(Задржи је)
Де бре, кумито.

ДОКА

Вика, чорбаџијска кућа, чорбаџијска керка. – Е, веће нема и чорбаџијско није за век.

ЗАМФИР

(Доки)
Е, доста је. Дошла си, наводаџика си, ништа неје било, и с'г ће си идеш с'с здравје, за с'г ништа не може да бидне.

ДОКА

Е, зашто неје наш Манча прилика, зар што сте чорбаџијски.

ЗАМФИР

Е, де с'г Дебарско неје овде, па да се отимав девојке.

ДОКА

Море па и више се знаје! Дед, отац кој ти беше? Како га викав "Коритар" и татко ти " па с'г "ми смо чорбаџиски". Па ако не узме из вашу кућу ће остане нежењет.

ЗАМФИР

Мож', мож' да се жени, има спрођу себ' да си тражи прилику.

ДОКА

Запамти аџијо! Свет овој како мердеван, једни се качев, а други па слазив. Малко си ги има што ги знајем бев чорбаџије па су с'г патролџије, клисари чукат звонаре и пале прангије к'д слави Пантелејска црква. Море ти слазиш низ мердеван – а мој се Маич топрв – качи.

ЗАМФИР

Бе – бре. – Видиало се куче у чашире, па се и оно уфатило у оро.

ДОКА

(Цикне)

Које куче у чашире несрећо чорбаџијска? Знајеш ли бре к'д дофатим овај напуле, па ти ги фрлим у главу! Ћете бомбардирам како Срби Митад пашину табију на Виник. Несрећо коритарска!

ЗАМФИР

У кућу си ми, шта да ти правим.

ДОКА

Море и на сред чаршију ћу се тепам с'с теб' и с'с зета ти онога Манулаћа за тија речови "куче у чашире".

ТАСКА

Тражите с'с прођу магаре и самар.

ДОКА

Е, такој ли је? Е, да знајете кучики чорбацијски, што се толко в'носите, док је ваша Зона пратила абер на Мане, да прати реч за њума. Е, неје искочило прво оди нас, веће оди вас. Кучики чорбацијска.
(Оде)

ЗАМФИР

Што рече, што рече тој? –

ТАСКА

Зоне рече пратило абер на Мане да прати реч за њума.

ЗАМФИР

Зона! – Зона ли!?

ТАСКА

Она, она – истин је тој направила.

ТАШАНА

(Тихо Таски)
Ћути не збори – ће гу утепа.

ЗАМФИР

Ама Зоне испратило абер на Мане. Зона!? – Викајте гу овам једнаке да дође. Зоне, Зоне, ела овам дадијо ни једна.

ЗОНА

(Улази плашљиво)
Еве сам.

ЗАМФИР

Мори кучко ни једна. Тој ли су ти твоје чкоље и твоје знање? – Тој ли те учила даскалица у чкоље? Шесет и једну прекорачија сам, чули куче ни једно, и још ме нико ни у турцко време ни па с'г у српско време не орезили, и ни једно ме куче такој не цапа како с'г ти, роспијо ни једна. Ти ли гу каза и

прати овамо при нас, а? – Збори – убава работа, Хаци Замфирска Зоне се ватав у оро с'с белосветски суртуци, праћа абер на момци да пратив реч за њума. Иска да се ороди с'с луду Доку. – Доку да вика "тетка".

ТАСКА

Па барем да је трговац неки, предузимач или ливерантин па да ни није криво; оно коцкар, фукара – бекрија, тури си пол лепињу и јед'н краставац под мишку и тој му је ручак у дућан. Али дућан па што гу је; како серавско сандуче. Па ако што је и сиротиња, оно барем да је момак кротак. А оно џимпир, коцкарин, ловџија, џабасин, скита се по в'здан – д'н по лојзе с'с пушку како пољак да је, а по цел' ноћ није како дервиш и арчи си мал с'с онеј несреће. У сваку си малу има по једну па коју је фрлија мерак...

ЗАМФИР

Доста де, доста.

ТАСКА

Оној му треба за кеф, а овој пашо за паре и што иска да си утекне у чорбаџијску кућу.

ЗАМФИР

Е, доста с'г вече! – Ти па к'д се рашчепатиш како воденичко чекетало, бре, бре.

ТАСКА

Е, бива си тој од еснав човека? Ред ли је? И Зона и Калина и друга нека. Па бивали мајке! А убаво си рече паш Божин дупгерин "две лубенице под една мишка не се носат".

ЗАМФИР

Ама како започе неће ни једну да понесе. Ја паше у турцко време сургуниcуваше – е да не могу овог петлићка.

ТАСКА

Е, тој, тој да направиш, у сургунек! Нека запамти куче ни једно, што је чорбаџијски ћерка.

ЗАМФИР

Овој да запамтиш ти. Сал још јед'н п't да чујем неку лошотију за теб', из кућу нећу те пустим. Туј ћу те закопам, чаршију и бели свет, више неће да видиш. Како кумрију ће те затворимо у кавез. Море и тој је нешто. Видиш ли овија ништољи и јатагани, на парам парче ћу те исечем, сал још јед'н пут да чујем лошотију за теб'. – Разбрали.

ЗОНА

Разбра. –

ЗАМФИР

Таске иди си одма дом.

ТАСКА

Куде, при Ранђела ли? То је свршена работа.

ТАШАНА

Чекајте де не итајте! Да удомимо Васку.

ЗАМФИР

Јок, нема чекање. Вечерас нека је прошевина у недељу да је венчање. Нека иде белај из кућу.
(Оде)

ТАСКА

Такој, такој, што брже, тој по арно.

ЗОНА

(Очајно)
Нане, нане, неме давај за Манулаћа. Нећу са њега.

ТАШАНА

Шта да ти правим ћерко. Татко се иска да дава за њега.

ЗОНА

По арно у гроб да ме сараниш.

ТАШАНА

Леле ћерко, не збори такој, какво је то зборење од теб'?

ТАСКА

Немој теткино дете тако да збориш. Тебе ће тетка да нађе најубавијег момка у град. И Манулаћ је убав. Убав како петл' стамболија, а кротак како голуб мазнаглавац.

ЗОНА

Нећу, нећу за Манулаћа.

ТАШАНА

Па што му је мана њему. Неје коцкар, неје лумпач, а у лице да је. Божије си му лице.

ЗОНА

Нећу га, нећу нане.
(Падне Ташани у крило)
Кад умрем нане убаво да ме сараниш. На гроб да ми посадиш шебој и замбак, трандафил и дафину.

ТАШАНА

Немој слатка ћерко такој да збориш. Ајде останите с'г си туј. Васку ће ти пратим па си појте песне као и до с'г. Па на предвечер ће ве испратим у амам, а к' ноћи ћети дођев наводације. – Васке, Васке.

Појава 10

Васка и претходни.

ТАСКА

(Васки)
Пој гу Васке песму. "Зашто још малко неће сте девојке".
(Оде са Ташаном)

ЗОНА

Нећу се удам Васке за њега. Ћу си ришем у Нишаву, ће ми живот без Маие.
(Плаче)

ВАСКА

Немој Зоне такој да збориш, бог'м и ја ћу се расплачем. А кад је девојка под нишан, лошо је да се плаче. Немој Зоне, ће ти певам такој песне како никад до с'г.
(Пева)

ЗОНА

(После песме)
Туго Васке, што да правим.
(Падне на груд Васки)

Завеса

ЧИН III

Хаџи Замфирова капија, чесма.

Појава 1

МАНЕ

Па сам туј. Бијо сам ч'к у Јагодин малу – до Жожину капију, а све ме тегли па овамо!... Ех, Зоне! Стадо као говедо кад се напасе од онуј травку за заповет, па ич ништа ие знају за себ'. Зоне туго, што направји овој с'с мене! Човек сам у човеци песам – мајстор сам у мајстори песам, а све за рад теб' Зоне. У лов идем пушку не фрљим, вино точим, вино не пијем. Ох, Зоне, муке моје.

Појава 2

КОТЕ

(Дотрчи)
Мајсторе, туј ли си.

МАНЕ

Туј сам, што искаш?

ПОТЕ

Тражили смо те по целу чаршију. Тетка Дока и бата Коте отидоше покрај Нишаву.

МАНЕ

За што ме тражили?

ПОТЕ

Тетка Доке ће ти рекне један голем реч.

МАНЕ

А дућан?

ПОТЕ

Затворили смо га.

МАНЕ

Зашто? Не ли је д'наске пазаран дан?

ПОТЕ

Па нел ти викам за тој, дек ће ти тетка Доке каже ...

МАНЕ

Па зар дек ће ми каже – затвористе дућан. – Ух, коцкарине ћу те утепам.
(Замане)

ПОТЕ

(Побегао у дно и виче)
Тетка Доке! Бата Коте! Еве га мајстор!

МАНЕ

Не се чепати, бре ешеку.

Појава 3

Дока, Коте и пређашњи.

ДОКА

Туј ли си?

МАНЕ

Туј сам што искаш?

ДОКА

Имам да ти речем за овија кучики чорбаџијски. – Јучерке се потепасмо на куде хаџију. Наплатисмо се за онај реч "куче у чашире". – А д'наске ће бидне прошевина, – ће теслиме Зоне за Манулаћа. – А с'г ете гу Зоне отиде у амам.

МАНЕ

(Скочи)
Ајде! ...

ДОКА

Ма куде?

МАНЕ

У амам!

ДОКА

Памет си бери мори – куде ће па теб' мушкарца да пуште у амам... Куде тој може...

ПОТЕ

Зашто па да не може – ко да ће ги поједемо ако ги видимо...

МАНЕ

Бошке – шће прајимо с'г.

ПОТЕ

Тегу Зоне с Васку идев.

МАНЕ

Вардајте у страш!! Баш како треба.

Појава 4

Зона и Васка.

ЗОНА

Леле Васке пази.

МАНЕ

Зоне...

ЗОНА

Што искаш?...

МАНЕ

С'г један реч!

ЗОНА

Што ти требам?...

МАНЕ

Ех, Зоне... муке моје – да казујем!

ЗОНА

Што да ми казујеш... Што ће ми тој.

МАНЕ

Зоне... Ја с'и немам... за вечеру незнам.

ЗОНА

Леле... Пусти ме!...

МАНЕ

С'л један реч... Ја вино точим вино не пијем... песну искам – песну не слушам, а све за рад теб' Зоне! У лов идем пушку не исфрљим! Ништо не знајем за себ', а све за ради теб' Зоне.

ЗОНА

Пусти ме!

МАНЕ

Остани још малко! – Вардај Васке! Остаде ми од татка кућа, лојзе, њиве, а и ја си још спечали, знајеш си, занајат и еснаф човек сам.

ЗОНА

Знајем!

МАНЕ

Имаш си дућан.

ЗОНА

Знајем, де!

МАНЕ

И муштерије имам – сија свет.

ЗОНА

Добро де!

МАНЕ

Кућа ми пуна!

ЗОНА

Е' што ми збориш с'г на тој.

МАНЕ

Несам сирома – могу да си имам жену – могу си раним пол' тесте жене – тако си убав пазар имам.

ЗОНА

Стани потурчењак, па си узми цело тесте жене!...

МАНЕ

Да не дава господ... Ја си с'г једну искам!

ЗОНА

Па пуно ги у мале...

МАНЕ

Пуно... ама за мен' сал' једна има.

ЗОНА

Пусти ме – ћу си идем!

МАНЕ

Код мен' нећеш да живујеш како наше жене што живују при мужије, ни с' цвећку нећу те ударим!

ЗОНА

(Подсмешљиво)
Хм.

МАНЕ

Ћу те пазим... ћу ти лацкам како пашиницу... ћу те нагиздам. Сал за теб' ћу радим кујунцил'к... Момци и чираци нек си работив за муштерије, а ја ћу с'л за тебе Зоне да кујем срму и злато. Теб да накитим... Да се сјајиш и светлиш како у цркву света Богородица Тројеручица што је... За теб ћу радим од јутро до мрак – шће ми пазар и дућан.

ЗОНА

А шће ручаш, кад си не пазариш.

МАНЕ

Не слушај моји душмани по махале, несам такав Зоне – ћу те слушам кад ми речеш остани – ћу си останем кад ми па речеш иди си – ћу си идем...

ЗОНА

Е, па с'г ти казујем иди си, пуштај ме!

МАНЕ

Остани још̀те малко! – Варај Васке!

ЗОНА

Е, што искаш?

МАНЕ

Татко ти и мајка не ме бегендисујев, тој си знајем убаво – за тој ти и не питујем веће за друго – за друго. – Е, Васке лагала ли је кад ми је абер доносила и зборила "поздравило ти се Зоне"?...

ЗОНА

Тој си је њојно знање! Што ме питујеш? Може да се посмешила; а требало да рекне: Поздравила ти се Калина!

МАНЕ

Што па с'г Калина.

ЗОНА

Зашто ти је прилика.

МАНЕ

Што ми па збориш туј за Калину? Калина ће си дочека њојну срећу. 'А ја си па искам моју – неје писало за мен и за Калину!

ЗОНА

Ти си знајеш што је писано!?

МАНЕ

А ја си ете искам ако је демек к'сме из вашу кућу.

ЗОНА

Хе. Хе. – Како ће па тој да бидне? Васке не се удава – Бијо гу веће и голем пишан.

МАНЕ

За Васку неје реч, има јоште за удавање из туј кућу. Зоне море ја си знајем све. – Теб' стра од татка ти, стареји твоји не те дају... Ама л'спо је за тој. Ни татко ми Ђорђија неје се оженио с' амал дешек, веће уграбија што си је демек милувају. И ја ћу такој да направим сал ако ти искаш, л'спо за све. Ја си имам голему родњину, ћу те одведем у родњину кућу – седи си там сас сваки чес до венчање. – Од ког' те стра, куј ти што може. Ја си имам сија свет побратими и кардаши и ће изгинемо а тебе не ће давамо.

ЗОНА

Јок!

МАНЕ

За што?

ЗОНА

Несмо прилика!

МАНЕ

А ти имаш си прилику.

ЗОНА

Имам си!

МАНЕ

Коју?

ЗОНА

А малко ли ги је па да ги памтим.

МАНЕ

И Манулаћ ли?

ЗОНА

Кој знаје.

МАНЕ

Е, сал Маулаћевици неће да бидиеш!

ЗОНА

Бре, бре...

МАНЕ

Зоне!...

ЗОНА

Остави ме!

МАНЕ

Е, што си ме таг лагала и абер праћала... Васке што је доносила абер од теб' до мен'?! ...

ЗОНА

Море, Васке си збори што си милује – тој си је њојно запање!...

МАНЕ

Тако ли!

ЗОНА

Толко се збори.
(Уз кикоти оде с Васком)

ВАСКА

(У одласку)
Како је на тој? "Куче у чашире!"
(Оде)

МАНЕ

Е, кучко чорбациjска – таг ће скоро да чујеш и за моје знање, ће ме неко убаво запамти за онија таткови ти речови "куче у чашире".

Појава 5

Дока, Коће, Поће.

МАНЕ

Доке, туј ли си?

ДОКА

(Долазећи)
Леле што напрајише с' теб' овија кучика чорбаџијска.

МАНЕ

Имамо ли у родшину неког који има кола и коњи.

ДОКА

Имамо си Ставру Јаре, што га викају циганскн конзул. Познаваш ли га?

МАНЕ

Не познавам. А бре Поте који беше тој Ставра Јаре?

ПОТЕ

Их бре – циганскн ли конзул. Еве му порта!

МАНЕ

Добро иди викај га овам. А саг Доке да ми нађеш из малу некој девојченце витко и високо, убаво.

ДОКА

Што да тражим по мале. Ево туј сам ја.

МАНЕ

Ћут, црна Доке, писам ти за тој работе, поубава треба да је и поцврста...

ДОКА

Ја сам си била најцврста како девојче.

МАНЕ

Ама била си де – али саг неси! Ха! Овог ћу узнем! Коте бре! Ће те облачи у женске аљине.

КОТЕ

Куку мајсторе – какво ће тој да бидне.

МАНЕ

Л'сно де – ће ти укачим ајл'к!

КОТЕ

Арно де мајсторе. Тике... Срамота.

МАНЕ

Ћут бре! Каква срамота? Их тетка, Доке с'л тој да доживи да гим пукне брука кроз град па после толко да поживим колко од зајца опанци да поцепам.

Појава 6

Поше и Ставра Јаре.

ПОТЕ

Еве га Ставра Јаре, циганскн конзул.

СТАВРА

Што искаш Манчо?

МАНЕ

Искам од тебе, Ставре, један голем љубав, да ми помогнеш да нешто направим а пешкеш... берем од сто гроша.

СТАВРА

Арно збориш, тики не знам што искаш.

МАНЕ

Искам да напра'им једну девојку да је побегуља.

СТАВРА

Аха! Тој ли је? А ја мислашем дек ће бидну по цврста посла те се узортира, а за тој, колај работи. Зар у турцко време три рисјанке сам из арем украја и преко границу преврљија те с'г у овуј Србију слободију те да не може.

МАНЕ

Знам, де знам. – Ама ја не искам од истински, него с'лте да гу изнесем на глас.

ДОКА

Аха!!! С'г се досећам што ће да напра'и, куче Ђорђијино. Аферим, Манчо, тој, тој да гим напра'иш, па после нек се вознросе кучки чорбацијски.

МАНЕ

С'л тој да гу напра'им, па после нека гу узне неки.

СТАВРА

Ће гу узне, ама треба да има траву стискавац.

МАНЕ

Е, с'г Ставро, кажи ми имаш ли кола и коњи?

СТАВРА

Даја господ...

МАНЕ

Е, с'г упрегни коњи па ги изведи иред порту.

СТАВРА

Арно де! А куде ћу да терам?

МАНЕ

Куде знаш. Ама такој, да се види да нешто има у кола, ама па да се ништа не види.

СТАВРА

Арно, ич не бери гајле. Ћу терам на лесковачку капију па чак там код инжињерску касарну туј ће се поскидамо.

МАНЕ

Е, такој нек бидне.
(Ставра оде)

ПОТЕ

Мајсторе, те ги иде чорбаци Рашћел и Замфир.

МАНЕ

Тргиите се у крај. Ти Поте туј да останеш и да пазиш шће бидне, па ако што видиш одма да ме викаш. Разбра ли?

ПОТЕ

Разбра, мајсторе. Леле, мајке, што ће бидне комедија како на вашар, куку Тодоре. Ала ће се смејем.

МАНЕ

Неки ће се смејев, неки ће па да плачев.
(Оде)

Појава 7

Замфир, Рашћел и Поте.

ЗАМФИР

Такој... такој, ко што сам рекнуја ни пару више.

РАНЂЕЛ

Ама малко даваш, попни барем још педесет.

ЗАМФИР

Јок! Ни пару више. По толко даја сам уз обе ћерке, па толко и уз овуј. Зашто несам на овуј татко а на онеј па не. Колко уз онеј толко и уз овуј. Тако је!

РАНЂЕЛ

Малко. Малко даваш. Имамо си побољу прилику. Ено из Прокупље ми нуде девојку сас пет стотин минца, ем толко лојзе, дућан, куће, а ти ми даваш с'лте сто минца.

ЗАМФИР

Е, па с'г, твоја воља и мечкиина. Узмите си из Прокупља к'д кажеш да је такој.

ПОТЕ

(За себе)

Овије чорбаџије се погађав за Зону како екмеција за краву.

РАНЂЕЛ

Јок де! Нећу ја такој. Ја си имам вољу да се сас теб' опријатељим.

ЗАМФИР

Е, ако имаш вољу да се сас мен опријатељиш а ви изволјевајте.

РАНЂЕЛ

Ама попни још нешто, де...

ЗАМФИР

Ич! Ни аспру више. Толко се збори.

РАНЂЕЛ

Е, па кад не даваш а оно нек је арлија.
(Пољубе се)

ПОТЕ

(За себе)
Љуби свиња магаре.

РАНЂЕЛ

А ели све спремно код вас?

ЗАМФИР

Све. А код вас?

РАНЂЕЛ

И код нас.

ЗАМФИР

Е, па онда извољевајте.

РАНЂЕЛ

С'г идем по свирачи. Па ете ни куд вас. Со здравје.
(Оде)

ЗАМФИР

Со здравје! Дадо Зону ама не сас мерак. Не ми се допада онај катлабан, стапуја нека размазотина. Тхе, што да пра'им, такав гу је к'смет. Гле, чији ли је овој суртук овден. Мож' нешто да украдне. А бре што пра'иш туј?

ПОТЕ

Ете, скрозирам се.

ЗАМФИР

Чији си бре ти?

ПОТЕ

На мајку.

ЗАМФИР

Знајем де. Ама, куј ти беше татко?

ПОТЕ

Мајку си знајем, татка си не знајем.

ЗАМФИР

Бре, бре, много деца искочише у овај рат без татка.
(Оде)

ПОТЕ

Свршише пазар.

Појава 8

МАНЕ

(Изађе)
Такој и тој готово. Поте бре, видели неког.

ПОТЕ

Видо. Хаџи Замфир и чорбаџи Рапђел погодише се за Зону.

МАНЕ

Па што направише? Улегоше ли унутра.

ПОТЕ

Јок де! Чорбаџи Рапђел оде по свирачи с'г ће да дође да испросев Зону.

МАНЕ

Их. Хвала Богу. Ја реко свршено.

ПОТЕ

Не бој се, мајсторе, ја сам туј.

МАНЕ

Па за тој док си ти туј, за тој се и плашим.
(Музика иза кулиса)

ПОТЕ

Мајсторе те ги идев.

МАНЕ

Брго викај ги нека искоче.

ПОТЕ

Тетка Доке, ела те побрго овам.

Појава 9

Мане, Ставра, Дока, Поте, Коте.

КОТЕ

(У женско обучен)
Мајсторе, срамота ме.

МАНЕ

Што те, бре, срамота.

КОТЕ

Стра ме, чорбаџијска кућа.

СТАВРА

Па баш за тој дек је чорбаџијски и мен' ме је мило, а да је нека сиротињска или еснафска и ја не би.

ПОТЕ

Мајсторе, еве ги близу.

МАНЕ

Ајде улегајте.
(Ставра и Коте уђу)

ДОКА

Мане, а што ћу ја да пра'им.

МАНЕ

Ти тетка Доке и Поте кад ми излегнемо ће викате: Побегуља, побегуља, побеже Зопа Замфирска.

ДОКА

Арно! Море ћу се раздерем да се сва мала тресе.

ПОТЕ

И ја ће се арно разчепатим.

МАНЕ

Такој, такој.
(Прекрсти се)
Боже помози.

Појава 10

Ранђел, Манулаћ, народ, музика.

МАНУЛАЋ

(Закићен)
Татко бре, што не отварав порту.
(Мане, Ставра и Коте пројуре)

ДОКА и ПОТЕ

Побегуља, побегуља, побеже Зопа Замфирска.

МАНУЛАЋ

Татко, што је овој.

ЗАМФИР

(Изиђе на врата)
Извољевајте! Извољевајте! Добро ми дошли.

РАНЂЕЛ

Пфуј! Срамота! Резилк, бре!

ЗАМФИР

(У чуду)
Што де? Што је тој?

РАНЂЕЛ

Ето тој! Срамота! Ћерка ти стала побегуља!

ЗАМФИР

Што рече, бре!!?

РАНЂЕЛ

Јазук! Ћерка ти стала побегуља!

ЗАМФИР

(Стоји запањен, иза кулиса дрека: побегуља)
Ха! Пушку ми дајте, да гу утепам.
(Улети у авлију)

Завеса

ЧИН IV

Појава 1

Позорница из ӣрвог чина, само богаӣије украшена, дуħан.

КОТЕ и ПОТЕ

КОТЕ

(Пева)
Славуј пиле,
Не пој рано! –
Не буди ми
Господар...

ПОТЕ

(Севдалише и ӣомаже Коӣеӣу, а да не види Манеӣа који се ӣојави и слуша; кад га оӣази викне)
Мајстор!

КОТЕ

(Тргне се и ӣресӣане да ӣева)

МАНЕ

Не плашите се, де, појте си. Кој ће ви појање забрани. Кад се поје поубаво се работи.

ПОТЕ

И кад се слуша појање с'с мерак се работи.

МАНЕ

И то јес'! Тражили ме кој?

ПОТЕ

Тражи те тетка Дока!

МАНЕ

Зашто?

ПОТЕ

Има нешто да ти рекне.

МАНЕ

Шта има да ми рекне?

КОТЕ

Не знајем!

ПОТЕ

Ја си знајем!

МАНЕ

Тебе ли ти казала?

ПОТЕ

Не! Није ама ја си знајем.

МАНЕ

Е, па кад знајеш, а ти си збори! ...

ПОТЕ

Има нешто за оно Зоне Замфирско да ти каже.

МАНЕ

А што има да ми каже за њума?

ПОТЕ

Дек је дошла из Лесковац!

Појава 2

ДОКА

(Провири на врата)
Мане, 'ел на два реча!

МАНЕ

(Момцима)
Искачајте пред дућан!

КОТЕ и ПОТЕ

(Истрче)

ДОКА

Манчо, да кажеш драгичка!

МАНЕ

Зашто?

ДОКА

Такој да рекнеш прво драгичка. Па т'г ћу ти кажем нешто.

МАНЕ

Море, што се ту мазландисујеш, збори ако искаш, а ако нећеш с'г ћу искочим пред дућан!...

ДОКА

Де' бре, несе толко в'зноси! Па опај дошла из Лесковац!

МАНЕ

Ете, која де?

ДОКА

Ете, Зона Замфирска!

МАНЕ

Е, за тој... много ми је...

ДОКА

Јутрос дође гу куде мене, тетка гу Таска, што се тепасмо. Кад би' код Аџи-Замфира.

МАНЕ

Ама знајем, знајем! – То је онај Таска што направјисте онај џумбус.

ДОКА

Е, тој, де! К'д гу видо, ја си примислим ше бидне те овај Таска улеже у моју порту. И она ми т'г рече: Како су испратили Зону прво куде једног зета у Алексинац, да се демек овде заб'рави што је било. А она там' отишла, а песма брзо по њума отрчала. И зет од резил' врнуја гу дом! – Пратише гу вика код другог зета у Пирот – и там иста брука – т'ј гу зет врнуја дом. – Па најпосле гу испратише у Лесковац код трећег зета. А отишла там – а песма по њума искочила, те и тај гу зет врнуја. И с'г, вика, татко гу казаја: има две или да гу ваш Манчо узме, ил да гу изведе на сред нијац, па да гу закоље. А знајеш Манчо, треба да гу узмеш.

МАНЕ

Ћу гу узмем, ама кад на "Ћосу" никне брада!

ДОКА

Немој Манчо, молим ти се, ем гу дала реч, ej знајеш реч.

МАНЕ

Е, па и тој да ми је што си гу реч дала.

ДОКА

Е, на шта ћу да рекнем с'г на тетку гу. Ене гу она дом! Чека да види шће бидне!

МАНЕ

Да рекнеш на онија, што те овам испратише: Манча ако иска да се жени, он ће си нађе с'проћу себ' прилику; неку еснафску или по сиромашку девојку, а побегуље, рекну гу, њему не требав!

ДОКА

Де, на, с'г ти!

МАНЕ

Тол'ко је зборење!

ДОКА

Немој Манчо, молим ти се!

МАНЕ

Ајд', ајд' – иди си дом!

ДОКА

Драго ти је! Немој само да станеш пишман.

МАНЕ

Море! Ајде бре, искачај ми из дућан.

ДОКА

Твоја воља.
(Оде)

МАНЕ

*(Сам)*Такој ли је?!! Дође вода и на моју воденицу! – С'г сам ја на коња!... Чекај да видите, што може, куче у чашире, да ви направи, те с'г ви њега да молите.

Појава 3

Поше, Манулаћ, Коше и Мане.

ПОТЕ

(Дере се још сполља)
Уф! ... Леле! ... Туго мајке, утепа ме!
(Појури и зграби мешлу)

МАНУЛАЋ

(Јури за ним)
А, чекај ти, ешеку ни један, да ти ударим једну пљескавицу!

ПОТЕ

(Замахне мешлом)
Оди, оди, ако смеш!

МАНЕ

(Сшане испред Манулаћа)
Шта је то бре? Какво је тој мување? – У сред бели д'п, да ми нападаш момци! Знаш ли, ако узмем једно дрво! Како смеш да ме нападаш у дућан?!...

ПОТЕ

Уби га! Уби га мајсторе!

МАНУЛАЋ

Ја! А он мене задева?

МАНЕ

Како те задева? С'с какво те задева?

МАНУЛАЋ

С'с песму ме задева!

МАНЕ

С'с какву песму?

МАНУЛАЋ

Ете, питај га, пека ти каже!

МАНЕ

Кажи Поте, какава је то песма?

ПОТЕ

"На порту сеђаше".

МАНУЛАЋ

Целу, целу пека ти гу каже!

МАНЕ

Ајде,ПОТЕ, шишај гу целу!

ПОТЕ

Да гу шишам?
(Пева)
На порту сеђаше
Тој Зоне Замфирче!
Туј се спацираше
Манулаћ "Баџкарче"!
– Здраво, живо, Зоне
Што ти радив дома;
Здраво су ми дома
Сербез си живују;
Сербез к'ноћу лежу,
Спију, урањају! –
Ама у собче ми
Често пагвирују!–
– Дома ли си Зоне –
– Салте ме питују;
– Ама под миндерл'к
Не ми поглеђују

МАНУЛАЋ

Ете чу' ли гу с'г?

МАНЕ

Па шта је тој, ако гу поје? Туј песму појев' по цел' град, те ти ли ћеш забраниш на неког, да си поје што си иска.

МАНУЛАЋ

Нека гу поје, ама с'л моје име с'с Зонино да не спомиње.

МАНЕ

Е, зашто да не, таква си је песма! – Како си кувања кашу такој гу и ручај!

МАНУЛАЋ

Што па ја да гу кусам? – Зар за теб' бегала, а мен' у песму да ме турив!

МАНЕ

За мен', за мен' бегала?! Тој неје истина! За мен' неје бегала.

МАНУЛАЋ

За теб', за теб'! Ја те убавачко видо кад с'с тебе и онога Ставру Јаре побеже! За теб' бегала, а мен' у песму турили!

МАНЕ

Јок, тој неје истина! – Теб' ти се само причинило тој!

МАНУЛАЋ

Закуни се, да за неје теб' бегала?

МАНЕ

Ловачке ми среће моје.

МАНУЛАЋ

У мајку, у мајку се закуни!

МАНЕ

А у мајку не се кунем, па да ме изведеш пред кадију!

МАНУЛАЋ

А, оће ли тој да кажеш и пред мојега татка?

МАНЕ

И пред владику, ако искаш!

МАНУЛАЋ

Е, убавачко!... С'г ћу доведем татка па, т'г да кажеш и пред њега.
(Оде)

МАНЕ

(За њим)
Е, баш требаше малко да га истенам.

ПОТЕ

Мајсторе, да идем да га ударим с'с метлу, да остане нежењет!

МАНЕ

Остави бре тој, суртуку ни један. Много ти прилега да се задеваш с'с људи по сокак, ће рекнев какви су момци на Манчу, како башибозуци.

КОТЕ

Ја не се задевам с'с никога!

МАНЕ

Ех, ти ... ти си друго ама ов'ј Поте ће руча аран ћутек од мен'. Ајд, идите у сопче и отворите га да се промаје.

(Коте и Поте оду)

Појава 4

Пређашни и Хаџи-Замфир.

МАНЕ

(Сам седне да ради; Хаџи-Замфир прође поред дућана; Мане га види)
Бре, Аџи-Замфир прође, а од к'д га несам видеја!...

ЗАМФИР

(Враћа се као да се сшиди)

МАНЕ

(Брзо се дигне и скине фес)

ЗАМФИР

*(Узме сам сшолицу)*Остани си. Остани. Ти си работи, а ја ће си седнем мало!

МАНЕ

(Збуни се накашљујући се вади шабакеру)

ЗАМФИР

Па! Манчо, како си. Како пазар, алиш-верип. Како? Како?
(Прави цигару)

МАНЕ

Тхе! Спрам године адијо!

ЗАМФИР

С'г види чудо Манчо. Има си човек сијасет деца па све здрава и убава, а једно, оној најмалецко што је, оно жуто, слабо и никакво и татко га повише воли, оди сва друга деца. Е, зашто је тој с'г такој у свет кој ће да знаје. Е, тој ти је с'г с'с мен'! А

саг' ће убаво видиш и разбереш, зашто ти демек тој зборим! Имам си дом тесте муштлике и тој све боље и скупе ама па овуј ми кеиф да пијем тутун, а оне си седев дом, па ако и поубаве и по боље оди овуја! Ти си еснаф човек, мајстор па муштлике, разбираш се у тија стварови. Е, кажи ми ти с'г. Зашто је тој?

МАНЕ

Има си човек кеиф па пешто, те ако је и пó лошо научија си.

ЗАМФИР

Е, ешкол сум за т'ј реч ов'ј муштлику, имам си знаш од које време? Море и не памтим веће! Од татка ми остаде а он гу добија у давно време од владику Мелентију, оног што га у Грчку буну обеси псешка вера, туј на Нишавску ћуприју. Па за тој имам кеиф да чурим на њума. А ако гу неки пут заб'равим дом, а мен' ми се не чури, кеиф немам, а имам си дом тесте с'м' по големе по убаве и по скупе. Да гу изгубим баталија би и дуван и чуреље.

МАНЕ

Табијат ти так'в ацијо.

ЗАМФИР

Па ете ми се с'г пешто батисала, спаде гу прстен и срма се веће покидала, те и прилега веће па муштлику. Прати гу, збори Господин Начелник, по Мамут-агу у Призрен или у Пећ, там су рече мајстори за такве работе. Море ће ми Пећ и Призрен и Стамбол – овде си је и Стамбол и све, викам му ја. Господин Нечелниче овде имам кујунцију, ама антику кујунцију. По боље што ће ми, и куде да га тражим. Шта ми треба други, викам му ја, ете нашега Манчу. Наше си је дете, ако се сетим к'д минем кроз чаршију сам ћу гу, викам, однесем до њег'! Ако гу он не буде ећим и доктур, и не опраји гу, оћу си баталим и дуван. Зашто цигара пушење, без овуј муштлику не бива. Лезет' т'ј слас' нема.

МАНЕ

Фала, фала, чорбаџијо за тој чес' и речи тија.

ЗАМФИР

Па веће цела недеља како гу носим, па еве све си заборавим. Па и с'г видели, како покрај твог дућана промину, ће да забравим ама се сети и сврну до теб' да ми ете курдишеи муштлику *(Пружа му муштиклу)*
а ја ћу пратим за њума к'д бидне готова.

МАНЕ

Може, може, ацијо, ћу гу оправим да је за черек сат готова. Само кажи куде да ти гу испратим?

ЗАМФИР

Што да ме пратиш! Кад викаш да је за черек сат готова, па ја ће си причекам.
(Извади другу муштиклу ме̑ће у њу цигар и почне да пуши и баци цигару. Муштиклу оставн.)
Видели не чури ми се! Кеиф немам на другу! Е ајде ти работи, а ја ћу ти разгледам радилницу.

МАНЧО

(Ради и испод ока гледа ацију)

ЗАМФИР

Охо! Колико си платија за ову Врткајмову касу?

МАНЕ

За коју? ... За онуј по голему, или за оиеј две мале?

ЗАМФИР

Бре, бре, три ли имаш?! ...

МАНЕ

За голему, двокрилну шест стотина, а за малу, за сваку по двеста и десет.

ЗАМФИР

Аферим!... Кад доживесмо и тој, да наше дете има си три касе.

МАНЕ

Па што ћу ацијо!? Еспап, много ствари, не може више да се посив, како од напред у зелене кесе увече дом' па сабајле да се врнев у дућан, – како стари кујунџије што су работили...

ЗАМФИР

Ех, куде су они били онија стари па спрам теб' – онија бив' прстенџије, а ти си златар, јувелир једи', може да се викаш!

МАНЕ

(Устане и пружи му муштиклу)
Заповедај ацијо, готова је!

ЗАМФИР

Манчо, спико, све ти је убаво, само ти једно не ваља! Што се не жениш, веће такој губиш свој младост убав! Време промињује треба веће да се жениш. Мајка ти не мож' више л'сио измет да чини. Шта чекаш? На мајку треба да мислиш дете.

МАНЕ

Па ће се женим, има си време!...

ЗАМФИР

Е, што чекаш? Паре, мираз?

МАНЕ

Јок, чорбацијо. Девојку си искам! Мираз?! Нишлиски мираз!... Што ће ми давав мираз? Једну кесу леблебије!

ЗАМФИР

Што кесу леблебије? Ама има по неко па ће и паре да дава, мишцови да броји. Питујем те, ете с'л тој тражија ли си?

МАНЕ

(Шета се, прави цигару)
Несам тражија, теке...

ЗАМФИР

У кога си тражија па ти ие дава? Има ли га у наш варош такав човек?

МАНЕ

Како да ти рекнем чорбаџијо. Искочи лош реч за мен': ја сам меркалија, џипир, коцкарин. Искочи никаков човек у чаршију по међу трговци и еснаф човеци. Па како с'г да тражим кад убаво си знајем да ми неће нико да девојку?!

ЗАМФИР

Ти што ниси тражија од по каквог човека. Татко ти имаше пријатељи и сија свет а ти си живујеш не жењен и губиш си младост. Ја ти са татка живујшем како с'с брата. Ели си дошаја при мен' и питаја мен' да ти дешек паводаџишем за неку трговачку керку... Неси!?

МАНЕ

Несам!...

ЗАМФИР

Ја си сина немам Мане. Татко ти Ђорђија мен' у аманет те остави. Тој си не знаја нико, с'лте Бог и црна у Горици земља што ти татка покрива. Па с'г да ме ие викаш ни чорбаџијо, ни аџијо, веће татко да ме викаш. Татко сам ти зашто си ми у аманет. Ако искаш да се жениш а ти ми с'лте кажи. Ете ти моја керка, моја Зоне. Она за никога неје створена сал' за тебе. Јоште к'д бесте деца малецка и кад идосте у чколу ја ви гледашем и си мислим у мој памет, како ви Бог створи једно за друго...

МАНЕ

Па чорбаџијо, несмо прилика!... Она чорбаџијска керка; ја еспаф човек, фукара, куде може па тој' да бидне?!!

ЗАМФИР

Може, може сипко. Неси ти фукара, кој' смеје тој да рекне?

МАНЕ

Па имаше неки људи аџијо – викаше ама, да ми прошћаваш аџијо имам си работу малко!
(Момцима)
Шта направисте тамо бре? Свршисте ли работу.
(Оде у собу)

ЗАМФИР

(Сав запрепашћен)
Што је па с'г овој. Ја, глеј ти њега? Шта ми направи. Ја да му пудим девојку, а он гу неће. А чекај сипко мајчин ти са мен' ли се ватија у оро да играш? Е чеке да видиш што ћу ти ја направим те ће пуца брука по цел град.
(Оде бесно)

Појава 5

ПОТЕ

(Истрчи из собе и разгледа)
Мајсторе, отишаја!
(Мане и Коте улазе)

МАНЕ

Нека си иде, срећан му пут! Ма тако ве искам, кучики чорбаџијски да ме молите! Аџи-Замфир да дође мене да моли.

Појава 6

ВАСКА

(Улази)
Бата Мане, познаваш ли ме?

МАНЕ

Која си ти?

ВАСКА

Де', несам кулимпа! Што!? Још'те ли зар ме не познаваш? Ја сам Васка Гмитраћева, што сам била у ациски измећарка и доносила ти абер од Зону!

МАНЕ

А, ти ли си Васке, девојке!?

ВАСКА

Ба! – Несам више девојка! Веће шест недеља како сам удадена!

МАНЕ

Бре, бре!... А за ког' се удаде? Ког' ти беше човек? Кога усрећи?

ВАСКА

За Гмитра, грнчара. Ете га туј' и он. Он ме пусти при теб'! Имам један абер за теб' и поздрав.

МАНЕ

(Искашље се)
Хм! ...
(Момцима)
Ајд, искачите из дућан!

ПОТЕ

Ајд', ајд', да ги оставимо на само!
(Коте и Поте)

ВАСКА

Море, зашт' ме не питујеш бата Мане, од кога си је абер ети поздрав?

МАНЕ

Па тој ти је твоје знање!

ВАСКА

Па питај ме, де!

МАНЕ

Па од кога?

ВАСКА

Поздравило ти се Зоне!

МАНЕ

(Климне главом)

ВАСКА

Чули море! Пратило ме Зоне, да те максуз нађем и да ти рекнем, да гу много мило за теб'! Рече: живот си нема!

МАНЕ

Кол'ко ће пут' па тија речови да ми казујеш?

ВАСКА

Што? Не ми верујеш, бата Мане?

МАНЕ

Да се неси посмешила невесто, – знајеш Манулаћ и Манча сличио му до'оди, те може си заб'равила за кога ти рекоше?

ВАСКА

Ама, де' море. Какав Манулаћ, ешек-пуле чорбаџијско!

МАНЕ

Ја се већ јед'н пут превари, други пут неће ме л'сно преварите.

ВАСКА

Јок, јок! Сад је друго – призортило је! Еве, пратила је овој, цвеће из њојну башту. Она га је целивала, па га цупи и ти ете с'г, и рече ми, да ти кажем: како овој цвеће бледи и вене, такој и она за теб' од кара-севдах.
(Да му цвети)

МАНЕ

Де! Добро си је, што си "куче у чашире" носи појас те има куде да задене овој пратено цвеће.

ВАСКА

Де, па ти какав си! Да заб'равиш ти, бата Мане, оној' што је било? С'г да гу видиш каква је станула. Никаква се направи! Ама ти се поздравила и рекнала; ако ти је још'те криво на њојни стареји, л'сно је за тој! Свет си збори, да је побегуља те кад је такој, она ће си стане побегуља, те барем да зна зашто да гу викав.

МАНЕ

Ма' како да се женим, кад сам ловџија, фукара, куче у чашире? – За мен' ли је чорбаџијска ћерка?! Несмо прилика!

ВАСКА

Е' де! – Па ти толко, па ...

МАНЕ

Бог'ме ти казујем! Море како ће с'г па тој да бидне?! Цела чаршија вика да гу је Манулаћ уграбија! Бегала с'с Манулаћа па с'г с'с мене! Кујунџија сам – али пошено злато – бива ли?

ВАСКА

Море бата Мане, ниш' си гу ти грабија, ниш' ете Манулаħ, изпесосте девојче на глас, да не мож' да се удаде! Ти све тој направи – ти си заврзаја па с'г и одврзуј!

МАНЕ

Несам ја ништа заврзаја! Кој' си је заврзаја нека одврзује, ја си немам шта да одврзујем.

ВАСКА

Немој бре, бата Мане, так'в да си!... Греота је бре!...

МАНЕ

Ајд, искачај из дуħан, оħу да затварам!

ВАСКА

А Зоие? Какав абер ħе однесем?!...

МАНЕ

Рекни гу. Несмо прилика! Нек' си тражи прилику спроħу себ'!

ВАСКА

И ништа ли друго нема да гу кажем?

МАНЕ

Ништа! Тол'ко је за зборење!

ВАСКА

(Жалосно)
Твоја воља!
(Изаħе)

МАНЕ

Е, такој, да видите што знајем ја! ... Доста ме ви мучисте, с'г ħу ја вас!

Појава 7

Манулаћ, Ранђел и пређашњи.

РАНЂЕЛ

Помози Бог, Манчо!

МАНЕ

Бог ти помагаја, чорбаџијо!

РАНЂЕЛ

Мане, ја дођо при теб' с'лте на један реч!

МАНЕ

И две чорбаџијо!

РАНЂЕЛ

Кажи ти мени, ели истина да неје бегала с'с тебе Зина Замфирска?

МАНЕ

Јок!

МАНУЛАЋ

Не ли ти викам татко, дек неје бегала!

РАНЂЕЛ

Ама, не ли те ми видесмо?!

МАНЕ

Неје, неје, причинило се тој. С'с мен' неје бегала!

РАНЂЕЛ

Мож' ми се причинило, кој' знаје. Мож' нас омајала некој каракоџула. Теке што напрајисмо. Посмешисмо се с'с Хаџи-Замфирови! Ајде сине!

МАНУЛАЋ

Куде тате?

РАНЂЕЛ

Дом ће си одемо сипко. Е, остани ми с'с здравље Манчо!...

МАНЕ

Ајд' со здравље чорбаџијо.
(Ранђел и Манулаћ оду)
Зашто ли дође чорбаџи Ранђел да ме питује за Зоне. Не ли је бегала с'с мене. Хм... Поте, туј ли си!?

Појава 8

Поше и Мане.

ПОТЕ

(Дође)
Туј сам мајсторе!

МАНЕ

Иди на дом и кажи на мајку нека вечера!

ПОТЕ

Ти си нећеш дођеш на вечеру?

МАНЕ

Нећем дођеш, де'. Не л' ти викам!

ПОТЕ

Ако ли све да изручамо вечеру без теб'?!

МАНЕ

Ако!

ПОТЕ

Ништа ли, да ти не остане?

МАНЕ

Крши си врат, бре келешу ни један!
(Оде Поте)
Гиди, гиди, коцкарин ни један! Бре што ешек стана овај Поте. Што ћу га истепам јед'н дан!
(Извади цвеће)
Цвеће ми пратила – она га цупула – и ја да га цупем.
(Пољуби)
Ех Бошке, с'л тој кад доживе. А с'г ће правим јед'н џумбус с'с побратим Митанчу. Цел' ноћ нема спијење!

Појава 9

Циганн пролазе.

МАНЕ

Ej, бре мајсторе, оди овамо.

ЦИГАНИН

Што искаш мајстор Мане?

МАНЕ

Искам да ме чекаш у Калафериски хан! Ноћас ће лумпујемо!

ЦИГАНИН

Да прошћаваш мајстор Мане, нема си начин!

МАНЕ

Зашто?

ЦИГАНИН

Капарисамо ноћас за прошевину.

МАНЕ

За какву прошевину?

ЦИГАНИН

Па чорбаџи Рапђел проси за сина девојку!

МАНЕ

Коју девојку?!...

ЦИГАНИН

Па Зону Замфирску!
(Оде)

МАНЕ

(Сам)
Што рече тој!? – Што рече!? Зону да просив? Зону?!!! За Манулаћа, за тога шебека!?! – Не, тој неје истина! Ја сам тој пречуја! Зоне, моје Зоне, па за Манулаћа! Ах, Бошке, што напраји ја?!! Молешев ме како ме молешев а ја магарац нећу. Мазпедисујем се па ете што напраји. Е, с'г цркни, цркни и неси за живење, треба ову луду главу сву да разлупам. Хаџи-Замфир сам дођува да ме моли да гу узмем, – ја нећу. Ако с'г нека гу узме Манулаћ, а мен' нека течев љиге, нека жалујем за њума. – Ах мајке, мајке, што ме роди оваквог. Ах, Зоне моја убаво Зоне зар за Манулаћаа.
(Обори главу, уздише)

Појава 10

ЗОНА

Туј сам, дођо!

МАНЕ

Ко је то?

ЗОНА

Ја сам!

МАНЕ

Зоне, ти ли си?

ЗОНА

Ја с'м, ја.

МАНЕ

Ама, истин ли си ти? Снијем ли истинско ли си је ?... Маћије ли су?

ЗОНА

Нити снијеш, нити су маћије! Истинско си је! Ја сам!

МАНЕ

Ти шћеш овдек?

ЗОНА

Мане, ја дођо! Не ме пуди, не ме убивај. Нити ја оћу, нити смем дома да идем.

МАНЕ

(За се)
А!... С'г се тркало на куд' мен' обрнуло!... А како тој Зоне?... Зар прошевџије ти идев, а ти си дошла овдек'?

ЗОНА

Какве прошевџије? На мен' си не треба други, ја си с'л искам тебе!

МАНЕ

Знам, знам, ама, ја несам прилика! Ти си чорбаџијска ћерка, а ја сам еснафлија, фукара, куче у чашире.

ЗОНА

Неси ти фукара, неси куче у чашире! Молим ти се Мане, немој ме пудиш, еве ћу клекнем пред тебе, како робиња пред пашине кадуне.

(Склопи руке и клекне).
А овакој ти се молим Мане, неме иуди, неме убивај. – Погледај каква стану од карасевдах. Ете д'п'с дође мајка ми у собу и рече ми, иди си ћерко и стаии побегуља, те ако не орезилиш, неће не ожалостиш; и ја дођо.

МАНЕ

Ама, ацика, ацика, ти тој казала?

ЗОНА

Она, она па с'г Мане, ја немам куде да се врћам, или ме узми или ћу ринам у Нишаву. На мајку с'м си казала због, и цупула с'м гу руку, с'лте на татка песам.

МАНЕ

На мајку си цупула руку?
(Чује се граја)
Шта је тој?

ЗОНА

(Уплашено)
Леле то си је мој татко, с'г ће ме утепа.
(Јача ларма)

ЗАМФИР

(Споља)
Куде је тај кучка? Ћу гу убијем.
(Женске вичу)

ЗОНА

Туго маме, шћу правим?

МАНЕ

Не бој се Зоие, ја те не давам! Оди брзо овам'!
(Одвуче је у собу)

Појава 11

Замфир, Ташана, Васка.

ЗАМФИР

(Улети)
Куде је? Куде је тај роспија, да гу убивам, казуј, казуј, куде је. Она и ти образ ми орезилисте.

МАНЕ

(Стане на врата)
А што искаш ађијо?

ЗАМФИР

Тргни се бре у страну!
(Гурне га и уђе)

ТАШАНА

Туго, леле бошке, ће гу утепа!

МАНЕ

(Ће да уђе)
Пуштај ме унутра. Дајте секиру да разбијем врата!
(Пуцањ из собе)

СВИ

Леле, он гу утепа!

ЗАМФИР

(Враћа се)
Такој њум' гу утепа. Кам' га оп'ј и њег' да утепам?

МАНЕ

Па еве ме, пуцај. Убивај!... Ће ми живот без њума!...

ЗОНА

Што бре, што рече?

МАНЕ

Тој! Пуцај, ако нећеш, дај мене ја да се убијем?

ЗАМФИР

Е, чек, чек де! Какво је тој зборење од теб' с'г зашто да се убијеш? За кога да се убијеш?

МАНЕ

За њума!... За њума!... Шће ми живот без њума?!

ЗАМФИР

Стан де, стани, – зар ја ти гу дава, а ти гу нећеш, а с'г искаш да се убијеш за њума!

МАНЕ

Луд с'м бија, луд! За тој гу несам искаја!... Дај ми да се убијем, нећу да живим без њума!

ЗАМФИР

Е, што ти је ако с'м гу убија!

МАНЕ

Око си ми извадија! Разбра ли?

ЗАМФИР

Е, на арно! Кажи си мени тој, а да је жива тај побегуља, узеја ли би гу ти?

МАНЕ

Узеја би' гу!

ЗАМФИР

Ама би гу узеја?

МАНЕ

Па узеја би гу!!

ЗАМФИР

Ама још једʼн пут те питујем, да је жива узеја ли би гу?

МАНЕ

Па не ли ти казујем, узеја би гу, узеја, узеја, узеја, узеја би гу!

ЗАМФИР

Е, па кʼд би гу узеја, а ти гу узми, она си је жива.
(Доведе Зону)

ТАШАНА

Зоне, жива ли си?

ЗОНА

Жива сʼм нане, али боље да писʼм!

МАНЕ

Зашто збориш тој Зоне?

ЗОНА

Ћеме узимаш ли?!

МАНЕ

Зоне моје!

ЗОНА

Мане!
(Пође па погледа у аџију)

ЗАМФИР

Ајде, ајде, цуните се кʼд је тʼкʼв ред!

МАНЕ и ЗОНА

(Загрле се)

ЗАМФИР

А бре зетоњо, видиш како ја знам. Па сʼг и вук сит и овце па броју.

Појава 12

Дока, Јевда.

ЈЕВДА

Што је мој синко, Мапче?

МАНЕ

Ете мајке, нађо ти снајку.

ДОКА

Па тој работа била свршена без мене?!

Појава 13

Коте и Поте.

ПОТЕ

Мајсторе, на арлија нека ти је.

МАНЕ

Фала Поте! Фала!... Трчи с'г по свирачи!...

ПОТЕ

Не треба да ги викам! ... Манулаћ ги води! ... Ете ги идев'!

Појава 14

Ранђел, Манулаћ, свирачи.

РАНЂЕЛ

Еле истина, еле неје?

ЗАМФИР

Ако имаш очи а ти видиш!

РАНЂЕЛ

Па ја ноћо куде теб' да просим твоју Зону за Манулаћа!

ЗАМФИР

Е, доцкан си се присетија. Ја си нађо зета.

РАНЂЕЛ

Ама, ја искам с' теб' да се опријатељимо.

ЗАМФИР

Мож', мож', имам си ја још једну за одавање.

РАНЂЕЛ

А кол'ки мираз даваш уз њума?

ЗАМФИР

Цел' њојан ајл'к од деведест гроша.

МАНУЛАЋ

Татко бре, нећу њума!...

РАНЂЕЛ

Пуј, срамота, резил'к!...
(Оде)

МАНУЛАЋ

Манчо, бре к'д неје писано, да се Зона ожени с'с мен', узни ме б'рем за дешу.

МАНЕ

Да прошћаваш Манулаћ, имам си побратима, – ама ако искаш можеш накоњче да ми бидиеш.

МАНУЛАЋ

(Расплаче се и оде)

ПОТЕ

(За њим)
У-а!... Накоњче!...

ЗАМФИР

Е с'г уфатимо се у оро, па с'с оро ћемо ч'к у моју кућу да отидемо.

Сви играју (Песма)

ПЕСМА

Јелке, криводелке,
Јелке, тамничарке! ...
Ајде, да играмо;
Ајде, да играмо!

Нане питај тајку,
Да ли ће ме дава
За младо момче,
За наше комшиче!...

ЗАМФИР

Е с'г једну потресульку.

Завеса

КРАЈ

ПОГОВОР

Бунићева драматизација

Док се у романима и приповеткама приказује однос човека према одређеном свету, драма приказује суочавање човека и света. Полазећи од ове претпоставке Сима Бунић је као "позоришни човек" усмерио своју драматизацију, Сремчеве приповетке, "више у правцу једне комично ефектне, него ли стилски чисте драмске композиције. И отуда се она – концентрисана око текстуалне језгре Сремчевих дела – грана у знатан број дописаних, а урнебесних и заводљивих сцена које су имале јасну намеру да распале публику..."[1]

Мисаиловићеви закључци су тачни, и у многоме, иако написани поводом Ђоковићеве драматизације, одражавају и означавају и Бунићев драматуршки поступак.

---

1 Миленко Мисаиловић, *Нова драматизација "Зоне Замфирове"*, Књижевне новине, V, 1952, бр. 55 (27. април), 10.

Од објављивања коначне верзије *Зоне Замфирове* 1907, до првог помена о драматизацији 1910. прошле су само три године. Из овога се види да је Бунић реаговао веома брзо, постављајући своју драматизацију у већ формираном и глумачки веома добром позоришту "Заједница". Имајући пред собом приповетку са богатим фолклорним материјалом, Бунић је своју драматизацију усмерио ка тада веома популарној драми са певањем. У драматуршком поступку Бунић је искористио скоро све дијалоге из Сремчеве приповетке, трудећи се, често, да не интервенише ни у конструкцији реченица. Као пример наводимо одломак, када Замфир долази у Манетов дућан:

"... Прође дућан за неколико корака, а после застаде, као да се сетио нечега, и врати се и уђе у дућан на велико запрепашћење Манино, који скиде брзо фес и скочи са седишта, али га Замфир поврати, узев сам столицу.

Остани си, остани!... Седи си!... Ти си работи, а ја ћу си седнем малко.

Мане покри главу – збунио се, искашљује се и маши за табакеру.

Па, Манчо, како си?... Како пазар, алиш-вериш како? – запита га Замфир после кратке паузе, правећи сам цигару.

Тхе, спрама године! – вели Манча, распремајући испред себе онако у чуду и забуни једнако.

– Саг, види чудо! – отпоче хаџи Замфир. – Има си човек сијасвет деце, па све здрава и цврста и убава, а једно... оној најмалецно што је жуто, слабо и пикакво, – а татко га па најбоље воли оди сва друга деца..."[2]

2 *Сабрана дела Стевана Сремца*, књ. 2. Ивкова слава. Зона Замфир. Приповетке. Приредио др Бошко Новаковић. Београд, Просвета, 1977, 391-392.

Сима Бушић драматизује на следећи начин:
"*Појава 4*

Пређашњи и Замфир.

МАНЕ

(Сам седне да ради; Хаџи-Замфир прође поред дућана; Мане га види)
Бре, аџи-Замфир прође, а од к'д га несам видеја!...

ЗАМФИР

(Враћа се, као да се стиди)

МАНЕ

(Брзо се дигне и скине фес)

ЗАМФИР

(Узме сам сиџолицу)
Остани си. Остани. Ти си работи, а ја ћу си седнем мало!

МАНЕ

(Збуни се накашљајући се вади табакеру)

ЗАМФИР

Па! Манчо, како си. Како пазар, алиш-вериш. Како? Како?
(Прави цигару)

МАНЕ

Тхе! Спрам године аџијо!

ЗАМФИР

С т види чудо Мапчо. Има си човек сијасет деца, па сва здрава и убава, једно, оној најмалецно што је, оно жуто, слабо и никакво и татко га повише воли оди сва друга деца..."[3]

Сама приповетка, богата дијалозима, била је веома погодна за драматизацију, а и њени остали елементи, јединство времена, места и радње у многоме је допринела томе. Ако се уз ово дода и језик, пишко-лесковачки говор, којим је веома добро владао Бунић, онда се не треба чудити њеној популарности. Бунић се посебно трудио да што мање интервенише у тексту, а и кад је то чинио, увек је са одређеном мером и коректно. Овде треба поменути и коришћење пишко-лесковачког говора у Буниђево време. Од појаве *Ивкове славе* па до 1910. године мали је број тадашњих дневних листова, који нису доносили хумореске, приче и песме написаних овим говорима. То је практиковала "Политика" (Доносила је поред Сремчевих и приче Михаила Голубовића и Милоша Бобића), али су предњачили "Мали журнал" и "Звоно". Необичност ових говора пленио је читалачку и позоришну публику тога времена и због чињенице да је њихова гипкоста омогућавала нијансирање и сложенијих осећања. Све је то добро знао Бунић и у својој драматизацији обилато је искористио.

У Бунићевој драматизацији има и обрнутих случајева. За разлику од Сремчевог подужег приповедања о Манулану, његов лик је у драматизацији сведен на епизодну

3 Архив Српског народног позоришта у Новом Саду, сигн. 31/IV.

улогу. И Зопино тобожње бекство, које Сремац само овлаш приказује, код Бунића је кључна и развијена сцена, која се дешава непосредно пред њену просидбу за Манулаћа и скоро пред њиховим очима. Ради концентрисања драмске радње Бунић и хаџи Замфира ставља у први план приликом бекства, а не као Сремац који правда тобожњу отмицу његовим одсуством из вароши.

Популарности ове драматизације допринела је и музика, односно народна игра из лесковачког и нишког краја, којом су испуњени скоро сви чинови и са којом се и комад завршава:

ЗАМФИР

Е, с т, уфатите се у оро, па сас оро право у моји кућу. *(Свирачи засвирају Нишевљанку. Замфир поведе коло. Кад коло изиђе) спушта се завеса.*

Рукописи драматизација

Бунићев основни рукопис, који је у првим годинама извођења сигурно претрпео измене, није сачуван. Како се Народно позориште из Београда заинтересовало за ову драматизацију, она је реконструисана на основу неких шаптачевих бележака и Бунићеве супруге Каје, глумице.

Данас се више рукописа ове драматизације налазе у архивима Позоришног музеја, Народног позоришта у Београду и Српског народног позоришта у Новом Саду, али и у приватним колекцијама. У архиви Српског народног позоришта из Новог Сада налазе се четири рукописа драматизације *Зоне Замфирове*, два су Бунићева пи-

сана туђом руком[4] и по један Душана В. Животића[5] и Миодрага Гајића.[6] У богатој архиви Народног позоришта из Београда налазе се два рукописа Бунићеве драматизације писаних туђом руком.[7] Један рукопис куцан на писаћој машини, аутор ових редова добио је на увид добротом Наде Димитријевић, а налази се у оставштини Сергија Димитријевића. Овај рукопис је близак оном из архиве Народног позоришта у Београду (Сигн. 1018) а припадао је архиви Академског позоришта из Лесковца и Бори Димитријевићу Пиксли, и на основу њега је игран у овом позоришту у Лесковцу (1936-1939). На унутрашњој страни корица пише "Прерада Боре Пиксле (Без друге радње Шефтели сокак – непознато порекло."

Популарност

О популарности овога комада говоре многи извори. Први податак о приказивању *Зоне Замфирове* је из октобра 1910. године. Почетком овог месеца приспело је у Зајечар позориште "Заједница". На специјално израђеном плакату за ово гостовање "квадратном метру хартије", назначени су управници (Један од њих је Бунић) и репертоар. Поред осталих комада "Заједница" је најавила приказивање *Војводе Бране* и *Зоне Замфирове* Симе Бунића.[7]

4 Исто. На крају овог рукописа пише да га је преписала Каја Крстоношић "Сомбор, 15. март 1923." и сигн. 32/Іа у пет чинова са допунама Јована Јеремића.

5 Сигн. 9582.

6 Сигн. 1015 и 1018.

7 СТС, *Зајечарска хроника*, Штампа, IX, 1910, бр. 274 (5. октобар), 1.

Други писани податак је преглед рада позоришта "Трифковић" за позоришну сезону 1912-1913. године,[8] из кога се види да је *Зона Замфирова* приказана тринаест пута, највише од педесет и девет оригинала и сто четрдесет и два приказана комада у триста осамнаест вечерњих и девет дневних представа.[9] Позориште "Трифковић" је ову драматизацију играло и 1918. и 1920. године.[10] После Првог светског рата драматизација је постављена на сцени Скопског народног позоришта сезоне 1920-1921. и играна је девет пута.[11] а већ следеће позоришне сезоне (1921-1922) постављена је на сцени Сарајевског народно позоришта и играна је између 22. и 31. октобра 1921.[12] У Српском народном позоришту у Новом Саду први пут је ова драматизација приказана 28. октобра 1922, али је стално постављена тек премијером од 3. априла 1924. године у режији Радослава Веснића. Судећи према записима шаптача на рукопису Српског народног позоришта из Новог Сада (Сиги. 31/IV) ова драматизација играна је од 1924. до 1937. године неколико десетина пута. У Народном позоришту у Београду премијерно је изведен 3. марта 1924. у режији Бранислава Нушића, а играли су: Гипић (Хаџи Замфира), Павловићка (Ташану), Бековићка (Зону), Сотировић

8 Београд, 1913, 41.

9 Међу познатијим глумцима налазили су се глумци Димитрије Гинић, Пера Јовановић и глумица Марија Поповић.

10 Петар Волк, *Писци националног театра*. Београд, 1995, 816.

11 Према књизи *Театрот во Македонија* Ристе Стефановског *(Скопје, 1990)*.

12 /Аноним/, *Репертоар Народног позоришта у Сарајеву*, Глас слободе, XI, 1921, бр. 24 (20. октобар), 3.

(Ћир Ранђела), Добрица Милутиновић (Манета) и др.[13] Овом премијером прослављена је тридесетогодишњица глумачког рада Драгољуба Гипића, који је ову драматизацију изабрао из пијетета према Стевану Сремцу са којим је друговао још у Дубровнику (Са њима су били и Буковац и Антун Фабрис). Овом приликом непознати критичар истиче да је ова драматизација играна само једном у сали "Мањежа" од стране трупе Љуб. Рајчевића 1919, а да је у Нишу приказивана преко четрдесет пута.[14] Када је септембра 1927. године изгорела сала "Мањежа" Мир-Јам (Милица Јаковљевић) записала је са жаљењем: "...Чубура ће највише зажалити за *Мањежом*. Њена публика се осећала ту као старих и срећних дана, – а по тридесет и четрдесет пута смејала се и пљескала *Зони Замфировој*, никад заморена, чак и у топле летње дане..."[15]

Бупићеву драматизацију приказало је: Повлашћено позориште под управом Жив. Вучковића 14. јула 1928. године,[16] Народно позориште Дунавске бановине са седиштем у Пожаревцу неколико пута: 1929, 1932, 1936. и 1943.

13 Петар Волк, *цит. дело,* 817.

14 /Аноним/, *Супра: Гиниђев јубилеј*, Време, IV, 1924, бр. 792 (2. март), 5.

15 *Жалости глумаца и Београђана за "Мањежом"*, Новости, 1927, бр. 2010 (14. септембар), 5. У "Мањежу" је 5. маја 1930. године прославила двадесетпетогодишњицу свога глумачког рада Мара Д. Поповић, прва Дока од како је написана драматизација *Зоне Замфирове*. Играла је ову улогу у Народном позоришту 98 пута. Умрла је 6. августа 1937. године.

16 Сачуван је плакат за представу (Позоришни музеј у Београду, инв. бр. 8944).

године,[17] Народно позориште Моравске бановине из Ниша више пута.[18] Позоришне 1934-1935. драматизација је играна и у Бањалучком позоришту.[19] После ослобођења Бунићеву драматизацију играју: Народно позориште у Лесковцу (1944), Српско народно позориште у Панчеву (1945), Народно позориште "Јоаким Вујић" у Крагујевцу (1945), Народно позориште у Ужицу (1945), Народно позориште у Нишу (1946), Градско позориште у Чачку (1946), Народно позориште "Стерија" у Вршцу (1946), Градско позориште у Пожаревцу (1946), Народно позориште "Љубиша Јовановић" у Шапцу (1947), Српско народно позориште у Новом Саду (1947), Народно позориште у Пироту (1950), Народно позориште "Бора Станковић" у Врању (1950), Хрватско народно казалиште у Суботици (1950), Народно позориште "Тоша Јовановић" у Зрењанину (1950), Народно позориште у Смедереву (1953), Народно позориште у Сомбору (1964). Бунићеву драматизацију *Зоне Замфирове* са успехом је играло и Лесковачко позориште у педесетој сезони 1994-1995. у режији Милоша Јагодића.

Живот и дело

Рођен је у Лесковцу 26. фебруара 1882. године, у угледној трговачкој породици од оца Јована и мајке Јелене Бу-

17 Рајко Стојадиновић, *Народно позориште Дунавске бановине у Пожаревцу 1929-1934*, Браничево, XXI, 1975, бр. 3-4 (мај-август), 253, 262

18 Премијера 1931 (Правда, XXVII, 1931, бр. 3, 3. јануар, 7).

19 Б. Митровић, *Биланс позоришне сезоне у Бања Луци*, Правда, XXXI, 1935, бр. 10036 (21. јули), 9.

нић (ћерке Стојана Бунића).[20] У родном месту завршио је основну школу и два разреда гимназије. На захтев оца посветио се изучавању трговачког заната у очевој радњи, а онда је отишао у Београд, где је радио прво код мануфактуристе Петра К. Јовановића, а онда у гросистичкој радњи Д. Ђукановића и комиланије. Од фебруара до краја октобра 1899. налазио се на платном списку Народног позоришта, као служитељ и помоћник хаљинара са месечном платом од четрдесет и два динара.[21] После краћег боравка у Лесковцу код оца, ступио је 1900. године у позоришну дружину "Србадија" Д. Нишлића из које прелази у трупу Драгољуба Симића. Приликом гостовања "Србадије" у Нишу 1903. године Миладин Николић Расински описао га је као глумца који је најбољи у овоме позоришту, а поред тога је и његов декоратер и сликар. Због сукоба са управом овога позоришта прешао је у "Синђелић".[22] Према сачуваним подацима наступао је још у позоришним трупама: Љубомира Рајчевића (1905-1906), пишком "Синђелићу" (поред 1903. и 1907), на крају у позоришној трупи Михаила Лазића млађег до њеног распадања средином 1910, када су млађи глумци основали трупу под називом "Заједница" којом су управљали Ј. Аритоновић, Јосиф Срдановић, Никола Тодоровић, а од децембра 1910. Сима Бунић. У току лета 1912. "Заједницу" је напустио велики број глумаца, и Бунић је извршио озбиљнију реформу дру-

20 Драгољуб Трајковић, *Глумац, сценограф и драмски писац Сима Бунић*, Лесковачки зборник, књ. XV. Лесковац, 1975, 238.

21 Архив Србије, Народно позориште, бр. 496.

22 Велика Србија, I, 1903, бр. 54 (7. октобар), 3.

жине, променивши му и назив у "Трифковић", а по подели постало је позориште југоисточне области са седиштем у Нишу. У ратном периоду Првог и Другог балканског рата позориште је дало велики број бесплатних представа у корист рањеника. Исцрпљен неуредним животом и прекомерним радом умро је у Нишу 14. јуна 1914. Написао је више комада: *Ловац или нови Калча* (први пут приказан 1906. године у Ваљеву), *Војвода Брана* (Врњачка Бања, 24. јули 1909), *Једна ноћ у харему* (Лесковац, 1. аирил 1912), *Дочек краља Милана у Лесковцу* (1912), *Војвода Глигор* (1912), *Отуђена крв* (1912), *Статус кво и фрау од бал-палаца или Балкански рат* (Ниш, децембар 1912), *Нишлика* (Једночинка), и драматизовао поред *Зоне Замфирове: Хајдук Станка* Јанка Веселиновића (1910), *Горског цара* Светолика Ранковића (1910), *Светле мученике* Михаила Ризнића (1912) и *Крвави јаглук* Манојла Ђорђевића Призренца (1913).

Овом приликом приређен је најстарији сачувани рукопис драматизације *Зоне Замфирове*, у четири чина, који се налази у архиву Српског народног позоришту у Новом Саду (Сигн. 31/IV), за разлику од неких драматизација у пет чинова, које се приписују Сими Буњићу, али са том напоменом да је пети чин дописао Бранислав Нушић.[23]

Станиша Војиновић

23 С. Војиновић, *Буњићева драматизација Сремчеве приповетке "Зона Замфирова"*, Лесковачки зборник, књ. XLII, Лесковац, 2002, 17-30.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

792.2
792.2.091(497.11)

БУШИЋ, Сима
Зона Замфирова : комедија из пишког живота у 4 чина с певањем, према роману, који је написао Стеван Сремац : драматизација / Сима Бушић. – Београд : Музеј позоришне уметности Србије, 2004 (Петроварадин : Алфаграф). – 125 стр. : ауторова слика ; 15 cm. – (Библиотека Драмска баштина ; коло 11, књ. 3)

Слика С. Сремца. – Тираж 300. – Стр. 113–135: Бушићева драматизација / Станиша Војиновић.

ISBN 86–80629–24–3
1. Сремац, Стеван
а) Сремац, Стеван (1855–1906) – "Зона Замфирова" – Сценско извођење
б) Бушић, Сима (1882–1914) – "Зона Замфирова" – Драматизација
COBISS.SR–ID 118435852

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

ЈЕДАНАЕСТО КОЛО

Књига 1
ЂИДО
Јанко Веселиновић и Драгомир Брзак

Књига 2
ПОТЕРА
Јанко Веселиновић и Илија Станојевић

Књига 3
ЗОНА ЗАМФИРОВА
Сима Бунић
по приповеци Стевана Сремца

Књига 4
ВЕЧИТИ МЛАДОЖЕЊА
Александар Илић
по роману Јаше Игњатовића

Књига 5
НА ЛЕЂИМА ЈЕЖА
Миодраг и Светолик Никачевић
по роману "Српска трилогија" Стевана Јаковљевића

9 788680 629247